

SLEKT OG DATA

Medlemsblad for DIS-Norge, Slekt og Data

Årgang 26 nr. 1/2 2015

**Lystgårdene – blott til lyst?
En ubehagelig slektshistorie
Mens vi venter på 1920-tellinga**

Innhold

Medlemsblad for DIS-Norge, Slekt og Data. Utkommer med 4 nummer pr år.

Abonnement for bibliotek og liknende institusjoner kan tegnes for kr 450,- pr år.

Annonser kan tegnes ved henvendelse, telefon 22 42 24 00; e-post generalsekretar@disnorge.no

DIS-Norge, Slekt og Data
Post/besøksadresse:
Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo
Telefon: 22 42 24 00
www.disnorge.no

Redaktør:
Aina Johnsen Rønning,
slekt-og-data@disnorge.no

Opplag: 11 300

Produksjon og trykk:
Aktiv Trykk AS/Gamlebyen
Grafiske AS

Layout: Grongstad Grafiske
ISSN 0803-0510

Lystgårdene - blott til lyst?	8
Mens vi venter på 1920-tellinga	17
Landssvikarkivet er åpent for innsyn	20
Ei ubehagelig slektshistorie	46
108 år og en levende historiebok	48

Forsiden

Lystgårdene i de store byene kan fortelle oss mye om hvordan folk levde på 17- og 1800-tallet. Fra å være nødvendige avlsgårder, ble de overklassens prangende sommerhus, og et etterlengtet avbrekk i et ellers støyende og stinkende byliv. Man flyttet hele husholdningen ut til lystgården, som ofte lå like i utkanten av byen. Drammens rikeste kunne reise fra byboligen til lystgården uten en gang å forlate egen eiendom. Jo Sellæg har skrevet en utførlig bok om lystgårdene i Drammen - som fremdeles er blant landets flotteste. Forsiden er Austad gård i Lier.

Redaktørens leder

For 25 år siden samlet en håndfull mennesker seg på et møterom på Blindern. I dataalderens spede barndom så noen slektsforskere monn i å sette slektsinformasjon inn i et enkelt dataoppsett. Mange år før World Wide Web, da datamaskinene hadde mindre kapasitet enn pulsklokka di. En av grunderne, Gunnar Aabøe, bygget sin egen datamaskin. Og programmerte ved hjelp av nuller og enere. Og bygde sitt eget «internett» i kjelleren. SlektsBBS'en ble den første digitale kontakten mellom slektsforskere i Norden.

For ti år siden la Renathe-Johanne Wågenes sine egne kirkegårdsregistreringer inn i Digitalarkivet. Dette kan vi gjøre selv, tenkte hun, og DIS-Norge opprettet Gravminnedatabasen. Også den basert på enkel teknologi, med en søkemotor laget for mye mindre forhold enn hva som er dagens situasjon.

Det norske samfunnet er blitt betydelig profesjonalisert de siste ti årene. For ikke å snakke om de siste 25 år. Alle forventer effektivitet, fleksibilitet og den beste teknologien. Prøv å gi en 14-åring noe annet enn den ledende smarttelefonen på markedet, så skjønner du hva jeg mener. Alt skal være tilgjengelig, det skal være gratis og det skal finnes når du trenger det – der du trenger det. Vi må være tidenes mest bortskjemte generasjon.

Absolutt alle norske organisasjon sliter med å få folk til å sitte i styret, sliter med å få frivillige til å stille opp, og sliter med å møte kravene fra medlemmer, publikum eller samarbeidspartnere. Alle vil møte opp til dekket bord, - ingen vil bære stoler eller stryke duker. DISerne skal ikke bare invitere til foredrag, - de skal registrere kilder det offentlige ikke tar seg råd til, de skal lage gratis programvare for slektsforskere og aller helst fiffige apper som vi har i lomma når vi reiser rundt på jakt etter egen slekt. Ikke glem at dette er høyteknologi! Å lage en app kan koste en million kroner skal man betale for det i det åpne markedet. Å lage en nettside eller et godt dataprogram er MYE dyrere. Tenk på det, neste gang du banner over at søkemotoren på Gravminner ikke fungerer så godt som du forventer.

DIS startet med en delingskultur. Vi er flinke til å dele. Mange av oss er flinke til å bære stoler også. Men, det spørs om vi ikke er ved veis ende på hvor langt frivilligheten kan bære oss. Jeg tror vi trenger penger om vi skal klare å være ledende også de neste 25 år. Penger til store prosjekter som Eidsvollsmanns-prosjekter, penger til store registreringer, penger til de beste dataprogrammene og penger til å bære DNA-satsingen. Dette er penger som sitter langt inne hos politikere og byråkrater. Da må vi ikke gi oss! Vi må vise hvor stor samfunnsnytte vi gjør, og kreve at det offentlige bidrar. Kanskje vi kan sjarmere en rik onkel? Helt sikkert må vi hente inn kroner fra annonsering, betalingstjenester og lukkede sider for medlemmer. Det å hente inn penger koster også tid og krefter av frivillige DISere, og moro er det ikke. Men, vi har ikke noe valg. Nå er det på tide å kjempe mot museumsvokterne i foreningen som sier nei til alt som er inntektsbringende og nei til alt som koster. Vi mister ikke sjela vår om vi blir enda mer profesjonelle!

Aina Johnsen Rønning
redaktør

Foto: Selfie

Tillitsvalgskonferansen

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Tone Moseid takket av Knut Bryn på tillitsvalgskonferansen. Bryn har fungert som generalsekretær de siste månedene, mens vi har ventet på Anne Schiøtz.

Kobler sammen DISTreff

DIS-Norge og Föreningen DIS i Sverige har satt i gang et felles utviklingsprosjekt der man kobler sammen databasene til svenske og norske DISTreff.

Dermed blir det enklere å finne slekt i Sverige – og ikke minst enklere å komme i kontakt med svenske slektsforskere som jobber med samme slektsgren som deg selv. Trond Gangnes i prosjektgruppa sammenlikner databasen som en tidlig MyHeritage – men uten alt det negative som følger med.

- Den svenske løsningen har et bokikon ved siden av navnet, som viser at det finnes en kilde på opplysningene. For å få kilden må man ta kontakt med slektsforskeren direkte. Det er jo kjedelig om slektsforskeren er død, så vi har vurdert en løsning der man skal kunne testamentere kildene sine til DIS, sa Gangnes på Tillitsvalgskonferansen.

Ny kursmodul

Knut Bryn har ikke ligget på latsiden i de månedene han har sittet som generalsekretær. Det første han gjorde, var å ta tak i en gammel og utdatert kursmodul. Nå blir det mye enklere for lagene å registrere og administrere kurs.

Modulen legger blant annet til rette for rapportering til Studieforbundet. I tillegg kan kurslederne enkelt printe ut navneskilt, bordkort, navnelister og annet man kunne ønske seg.

Hemmeligheten bak forenklingen er at modulen automatisk henter inn opplysninger fra medlemssystemet vårt. Det er DIS-Oslo/Akershus som først får prøve løsningen. Når barnesykdommene er tatt, skal de andre få tilgang. I 2016 håper man at dette er den foretrukne løsningen for alle DISere som skal arrangere møter og kurs.

- Dette har kostet mye, men vi tror at dette vil spare de som skal arrangere kurs for mye tid og arbeid, sa Knut Bryn på Tillitsvalgskonferansen.

Brukergruppe om DNA

DIS-Oslo/Akershus har dannet en egen brukergruppe for DNA i slektsforskningen. Carl Birger van der Hagen tror DNA vil løse mange slektsgåter, særlig når det gjelder de kvinnelige anelinjene.

- Det er et vanlig problem for slektsforskere at vi mangler opplysninger om kvinnelige slektninger. Ved å kjøre sammen morslinjer kan man få mye informasjon innen et begrenset geografisk område. Vi gjør dette nå i Oslo, og skal starte et prosjekt også for Vest-Agder, sier van der Hagen, som oppfordrer alle slektsforskere til å DNA-teste seg.
- Nytteverdien øker eksponentielt når flere DNA-tester seg, understreker han.

Workshop i gotisk

Etter et besøk i DIS-Danmark fikk DIS-Vest-Agder idéen om å arrangere workshop i gotisk skrift. Statsarkivet i Kristiansand har kastet seg på ballen.

Per Valebrokk forteller om «stinn brakke» på samlingene i gotisk skrift på Statsarkivet i Kristiansand.

- Danskene møtes hver fjortende dag for å tyde gotisk skrift. De kaller det ikke kurs, men workshop, for folk tar med seg de gotiske skriftene de ikke forstår, og får hjelp til å tyde dem, sier Valebrokk.

7. april hadde DIS-Vest-Agder og Statsarkivet i Kristiansand et kort innføringskurs i gotisk skrift. Den store oppslutningen var oppmuntrende for DIS-Vest-Agder, som ikke har mange gotiskkyndige i kretsen sin.

- Jeg håper vi får til flere samlinger, slik at vi blir mange som kan hjelpe hverandre i å tyde gotisk. Selv synes jeg nygotisk er vanskelig nok, og gammelgotisk virker nesten uoverkommelig for en vanlig slektsforsker, sa Valebrokk på Tillitsvalgskonferansen.

Kulturvernforbundet tar grep

230.000 medlemmer er samlet under paraplyen til Kulturvernforbundet. Alle holder på med mye av det samme, men sitter på hver sin tue. Det vil paraplyorganisasjonen gjøre noe med.

Kulturvernforbundet består av 21 medlemsorganisasjoner som jobber med å ta vare på vår felles kulturarv. Målet er å bli en kulturverngrunnmur i Norge, men skal man få til det, må organisasjonen bli flinkere til å samarbeide i sine lokalmiljøer. Nå inviterer Kulturvernforbundet til dialogmøter i de ulike regionene:

- Møre og Romsdal: 6. juni
- Troms: 13. juni
- Hordaland: 26. september
- Sør-Trøndelag: 24. oktober
- Vestfold: 21. november
- Akershus: 28. november
- Rogaland: 3. oktober
- Østfold: 10. oktober
- Agder: 17. oktober

En god mulighet til å samarbeide, er Kulturminnedagene 2015, som vil gå av stabelen over hele landet 12-20. september. Temaet i år er nabolag. - Riksarkivaren har jobbet mye med tematikken rundt krigens spor og historie i nærmiljøet, men det er jo mange andre lokale spor man kan følge. Det er spennende å se nærmere på de ofte ukjente og oversette kulturminner som fins i eget nærmiljø, sa Jan Solberg på DIS-Norges Tillitsvalgtkonferanse.

Leder i Kulturvernforbundet, Jan Solberg, håper på bedre samarbeid mellom organisasjonene lokalt, og inviterer til lokale dialogmøter i månedene fremover.

Anne Schiotz fikk møte de tillitsvalgte for første gang. Nå gleder hun seg til å komme skikkelig i gang i jobben som generalsekretær.

Nytt slektsforskerstudium

DIS-Norge er i ferd med å lande en spennende avtale med Høyskolen i Volda, der man kan ta eksamen i slektsforskning via nettkurs og lokale DIS-kurs.

Det er utviklingen av MOOC'er (massive open online course) som gjør dette mulig, og det spennende er at kursvirksomheten vil gi studiepoeng. I høst vil første kursbolk gå av stabelen. Man tenker seg 20-25 forelesninger på nett, som man enten kan ta på høyskolen i Volda, eller via DIS-kurs. - Man tenker seg at distriktslagene i DIS-Norge vil få mulighet til å arrangere egne kurs, gjerne basert på MOOC'en. Så kan elevene etterpå gå inn på høyskolens arbeidskrav, ta eksamen hos dem og få studiepoeng, opplyste Knut Bryn på Tillitsvalgtkonferansen.

Slektsforskerdagen

Slektsforskerdagen 2015 har fått tittelen «Hvem tror du at du er».

- Vi har tatt innspillene fra Landsmøtet om at vi ikke må ha snevre tema for Slektsforskerdagen. Under paraplyen «Hvem tror du at du er» kan man bruke ulike innfallsporter til slektsforskning, sa Knut Bryn på Tillitsvalgtkonferansen. Han foreslår blant annet introduksjonsforedrag til hvordan man finner aner, bruke bøker som har livshistorier eller gi eksempler på hvordan man kan bruke livshistorier i slektsbøker.

- Dessuten kan man bruke TV-programmene for det de er verdt. Hente frem noen av de lokale deltakerne – eller de lokale slektsforskerne som har forsket frem opplysningene om deltakerne, foreslår Bryn.

Slektsforskerdagen 2015 arrangeres over hele landet 31. oktober.

Ikke flink nok på nett

DIS-Norge bør jo være en av de flinkeste organisasjonene på nett, men slik er det ikke, skjente John Ludvigsen på Tillitsvalgtkonferansen.

- Det er særlig lagene som har en alt for dårlig inngang for de som googler. Ofte kommer man til sider som ikke sier noe særlig om hva vi har å tilby. Illustrasjonene er ofte

bare et kart over hvor møtene holdes. Vi må bli flinkere til å profilere at folk bør komme til oss, både på nett og møter, fordi vi har et veldig bra miljø. For å klare det, er det viktig å bruke metatagger og ulike begreper for slektsforskning/slektsgransking/slekt, slik at folk kommer til oss når de googler, sa John Ludvigsen.

Blott til lyst

AV AINA JOHNSEN RØNNING

På 1800-tallet var det så mange lystgårder i Drammen at den ble omtalt som en av de vakreste byene i Norden. Jo Sellæg har nylig gitt ut en bok om lystgårdene - og menneskene som brukte dem.

Sellæg har lett i gamle takster for å finne hemmelighetene bak lystgårdene - også de man ikke lengre har spor etter. Drammen var en av de byene med flest lystgårder i Norge, selv om Bergen, Trondheim og Christiania hadde langt flere innbyggere. Grunnen var enkel; Drammenselva med store skogområder rundt gjorde byen til en av

de største tømmerhavnene. Man fant også båtbyggeri og annen industri i byen, og dermed ble noen drammensfamilier blant de rikeste i Norge.

Lystgårdene var sterkt knyttet til økonomien. Gårdene var først og fremst avlsgårder, men ble også bygget for fornøyselsens skyld, og dermed trengte man å ha penger til overs. En lystgård hadde et våningshus som var større enn det gårdens avkastning skulle tilsi. Den hadde arkitektoniske kvaliteter og en hage eller park knyttet til gården. Den fungerte som et landsted og avlsgård, og lå gjerne mindre enn en mil fra byen.

Illeluktende og bråkete

Det er ikke rart at byborgerne drømte seg ut på landet på 1700- og 1800-tallet. Byene var både illeluktende og bråkete. Folk bodde tett, hadde utedo og brant søppel på åpen grue. Veiene var i liten grad brosteinbelagte, og hestevognene virvlet opp mye støv. Der man hadde brostein, sørget jernbeslagene på hjulene for et øredøvende bråk. De som kunne, flyktet ut til lystgårdene sine så raskt telen gikk, og ble der så langt ut på høsten som overhodet mulig. Noen ble der nesten til julen ringte inn. Heldig var den som hadde et landsted å tilbringe somrene i. Lystgårdenes navn viser

◀•••• De fineste lystgårdene finner man selvsagt utenfor Norge. Her er slottet i Versailles utenfor Paris.

Jo Sellæg har skrevet en praktbok om Drammens lystgårder. Her møter vi også lystgårdseieren, og boka har et fyldig personregister over familier som nøt landlivets gleder. De fleste store byer i Norge fikk på 1800-tallet flotte lystgårdsanlegg ettersom at larmen og lukten i byene ble uutholdelig på hete sommerdager. Her er Vivelstad i Lier avbildet.

hvor mye forventning det var til oppholdet på landet. I Drammen het lystgårdene Frydensal, Frydenlund og Sommerfryd. Eller man kombinerte fryden med eget etternavn, og kalte dem for eksempel Tøndersfryd eller Weiersfryd.

Lykkelig kunne også tjenerne i de rike familiene føle seg. De ble nemlig med på flyttelasset hver vår og høst. Man tok med seg møbler, hunder, katter - og tjenere for å gjøre oppholdet på landet mest mulig behagelig. De sosiale skillene ble naturligvis ikke visket ut når man kom ut av byen. Lystgårdene ble gjerne bygget etter de sosiale skillene - med en lav og enkel underetasje der kjøkken og andre bruksrom var samlet for seg, og med egne dører og trapper som tjenerne kunne bruke uten å forstyrre gjestene. Noen steder valgte man å plassere disse områdene i kjelleren, slik vi kjenner til fra Eidsvollbygningen.

I Drammen er 30 av lystgårdene bevart. 18 av disse har sin fordums pryd, og tre av dem er i museets eie og virkelig verdt et besøk. Mellom 1700 og 1860 vokste det frem nærmere 80 slike lystgårder i Drammensregionen. I begynnelsen var det praktiske årsaker til at rike byborgere begynte å kjøpe opp landområder like utenfor byen. De trengte landbruksarealer til å dyrke matvarer, og de trengte en avlsgård. Fordi de raskt tok i bruk moderne landbruksteknikker og fikk bedre avlinger enn normalt, ble innsatsen deres lagt merke til.

Løkkebruk ble vanlig i norske byer helt fra midten av 1600-tallet. Chris-

tiania fikk 250 slike løkker rundt 1630, der hver løkke var rundt 18 mål i snitt. Ofte hadde man en låve til mellomlagring av avlinger. Avlsgårdene skilte seg fra løkkene blant annet ved at man gjerne hadde en leilending som drev gården på fast basis. Allerede tidlig 1700-tallet ble det satt opp herskabelige bolighus på avlsgårdene.

Drømmen om Arkadia

For å forklare hvorfor lystgårdene ble så viktig for borgerskapet, tar Sellæg oss med til antikkens Arkadia. I Europa drømte byborgerne om hyrdelivet i Arkadia, og de landlige villaene til den italienske arkitekten Andrea Palladio var idealet på 1500-tallet. Solkongen bygde sitt Petit Trianon i Versailles til sin Marie Antoinette som et kongelig Arkadia, og Christian den sjette bygde sitt lystslott Eremitasjen i 1734. Filosofen Jean-Jacques Rousseaus idealer var nettopp; tilbake til naturen, og det var blant annet fransk påvirkning som preget den første gullalderen for lystgårdene også her i Norge. På 1700-tallet ble husene bygget i barokk eller rokokkostil, hagen skulle understreke arkitekturen. Naturen skulle temmes, og man burde ha siktlinjer til et lysthus eller en kirke. Helst skulle man kunne ri gjennom en lang allé før lystgården åpenbarte seg. Frydensal hadde allé hele veien fra bygården til lystgården. Familien Smith kunne reise hele veien til hytta uten å forlate sin egen eiendom! Senere tok det engelske idealet over. Man skulle ikke lengre temme naturen, men man skulle understreke det naturlige, gjerne

med hager der sauene beitet fritt. Fra å være bakteppe for storslått selskapelighet, tok de borgerlige idealene om nøysomhet over. I Norge finnes det lite igjen av de barokke hagene. Damsgård i Bergen er rekonstruert, og på Gulskogen i Drammen finnes det en labyrint av lindetrær som ungene kan boltre seg i.

Christianias lystgårdsdrøm

På 1640-tallet ble det reist lystgårdsanlegg på byløkken i Christiania. Dette var mer byhus flyttet ut på landet. De så ofte ikke så imponerende ut, men det trengte de heller ikke være. Det ga status bare det å kunne "ligge på landet". Borgermester Lars Ruus anla Ruseløkken (ved nedgangen av Nationaltheateret stasjon) og la an en populær trend blant Christianias fremstående borgere. Fordi eierne, ledende handelsmenn og embetsmenn, måtte kunne dra til byen for å gjøre forretninger der, lå disse lystgårdene gjerne under fem kilometer fra byen. Fra 1750 ble disse bygget med en høy komfort etter datidens standarder.

Slekt, smil og sushi

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Første skikkelige intervju med den nye generalsekretæren måtte bli et «hjemme hos» - intervju.

For, hvem er egentlig denne Anne Schiøtz som nå skal styre DIS-kontoret? Noen slektsforsker er hun ikke....

Ullevål Hageby er arkitektonisk akkurat som det du ser det som i «Kampen for tilværelsen». Koseligere kan man ikke bo i Norge, - som Portveien 2, bare i mye større skala. Naturligvis møter Anne Schiøtz oss med mann, to barn og sushi. Mannen jobber i Telenor, ungene er 13 og 10. Resten

av slekten har hun overraskende god oversikt over, som til tross for at hun ikke er slektsforsker. Hun lasser opp med flere slektsbøker av ulik kvalitet og tyngde.

- Farsslekta har vi god oversikt over. Unntatt kvinnene da, de forsvinner ut når de blir gift, sier Schiøtz og viser frem den mest slektsfaglige oversikten hun har; boken «Den norske slekten Schiøtz 1769 – 1992». Farfaren var gullsmed, men han var også heraldiker, og tegnet våpenskjold til familien.

- Mormors onkel skrev også bok om slekta, men den handler mer om historiene. Det er morsomt å lese

den, blant annet skriver han om noen som skulle gifte seg, men heller hadde ønsket at han stod der i likskjorta, sier Schiøtz og blir ivrig i sin egen slektskatt. Svigermoren har laget en mer moderne slektsbok – med bilder av nålevende og nære forfedre. En utrolig hyggelig gave å få!

Forfinet navnet

Hun er fra samme Schiøtz-slekt som den mer kjente advokat Cato Schiøtz. De kom fra Danmark, og var en gårdbrukerslekt med en forfar som kom til Norge for å være byfogd. Da forfinet de navnet sitt fra Skjøt til Schiøtz. Først ble forfaren byfogd i Stavanger, senere sorenskriver i Sund-Hordaland.

◀•••• Anne Schiøtz gleder seg til jobben som generalsekretær i DIS-Norge. – Det har vært lagt ned et enormt arbeid i DIS-Norge disse 25 årene. Når man begynner å jobbe med slektshistorie, dukker DIS-navnet opp de fleste steder, sier 43-åringen.

Det er denne linjen hun har stålkontroll på – men ingenting finnes digitalt.

- Nå har jeg skjønnet dette med Gedcom-filer, så nå og skal må jeg vel bare sette i gang å digitalisere noe av informasjonen, sier Anne Schiøtz. Jeg lover henne at det finnes god kompetanse på DIS-kontoret som kan hjelpe henne på veien.

- Det har jeg allerede skjønnet, ja. Jeg gleder meg veldig til å begynne. Og, til å møte alle medlemmene! Samspillet mellom kultur og digitalisering er spennende. Jeg setter pris på at vi er samlokalisert i «kulturvernets hus», slik at vi kan lære av hverandre og bli bedre på lobbyarbeid og kommunikasjon. Nå gjelder det å synliggjøre den samfunnsnyttigen DIS-Norge gjør og profilere foreningen slik at enda flere blir medlemmer, sier Anne Schiøtz.

Fra bokbransjen

Anne har hatt lederansvar i bokbransjen og jobbet med rammebetingelser der. Her har hun med seg mye prosjekterfaring og annet som DIS vil få god nytte av.

- Også bokbransjen handler om å dokumentere, og om de gode historiene. Også bokbransjen har hatt en enorm endring de siste årene når det gjelder digitalisering. Det har vært moro å fortelle folk hva jeg nå skal jobbe med. Da kommer historiene. Det er alltid noen som folk kjenner som driver med slektsforskning, sier Schiøtz.

- *Hvor viktig har slekt vært for deg?*

- Jeg har vært heldig å vokse opp med alle mine fire besteforeldre, som alle var gode

fortellere. Min mor og tantene mine har arvet morfars barndomshjem på en øy utenfor Kristiansand. Der er det mange slekthistorier. Huset ble bygget av mine tippoldeforeldre på slutten i 1860 årene og min morfar vokste opp der sammen med sine foreldre og 7 søsken. Min mormor beholdt mye av det gamle interiøret, så det er nærmest som å tilbringe ferien hundre år tilbake i tid. Kanskje derfor jeg synes historie og slektsforskning er fascinerende, sier Anne Schiøtz som nå er å finne på DIS-kontoret i Oslo.

Anne Schiøtz serverer sushi.

Anne Schiøtz

- Opprinnelig sørlending (Søgne), men har bodd i Oslo siden hun ble voksen
- Oldefaren, Carl Schiøtz, var lege og innførte blant annet Oslo-frokosten.
- Slektsforskning fordi: «Det er spennende, ikke bare fordi det hjelper å systematisere familiebåndene, men spesielt fordi det ligger så uendelig mange historier der.
- DIS-Norge fordi: kombinasjonen av organisasjon, kultur, historier, digitalisering og engasjerte medlemmer!
- I følge boken «Den norske slekten Schiøtz 1769 – 1992», er den eldste kjente medlem av slekten Søren Nielsen Skjøt. Han bodde like ved Århus, Danmark, fra 1615 til 1683. Hans barnebarn «forfinet» navnet til Peder Sørensen Schiøtt, i tråd med datidens tyske tradisjon. Peders sønn Søren utvandret til Norge og endret navnet til Schiøtz, hvor «z» er genitiv og står i stedet for sønn eller sen.
- Utdannet siviløkonom og i har gjennomført et Executive Masterprogram i Digital kommunikasjonsledelse.

- "Hvem tror du at du er"- bølgen har ikke bare skapt mer interesse for slektsforskning. Det har også skapt mer konkurranse. Selv de store aktørene som Riksarkivet og Nasjonalbiblioteket har også kastet seg på bølgen, noe som betyr at vi må bli tydeligere selv, sier Tone Moseid.

DIS må prioritere hardere

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Etter et år som leder av DIS-Norge oppsummerer Tone Moseid arbeidet, og ser fremover mot et 2015 der styret skal skape mer aktivitet.

- Vi brukte mye tid i 2014 på å skaffe oss oversikt, og på å starte opp økonomiprojektet, der vi snudde hver stein for å finne innsparingspotensiale. Økonomien i DIS-Norge gir oss ikke handlingsrom for utviklingsprosjekter. Vi må også prioritere hardere. Ellers står vi i fare for å tape omdømme, fordi vi ikke evner å fullføre alt vi starter på, sier Moseid.

- Fant dere noe innsparingspotensiale?

- I liten grad. Pengene våre er bundet opp i drift, vi har relativt lav husleie og få ansatte. Vi må rett og slett få bedre økonomi ved å få flere medlemmer. Det kommer også distriktslagene til gode, siden de får en del av medlemsinntektene. I tillegg vil vi ha annonser på nettsidene våre. Det kan gi gode inntekter, ikke minst fordi gravminnene våre har så mye besøk, sier Moseid.

- Hva vil styret prioritere i 2015?

- Vi vil utarbeide grunnkurs, videreutvikle nettsidene våre og lage enkle håndbøker. Slike selges det mye av i Sverige og Danmark, sier Moseid.

- Hva husker du best fra 2014?

- Jeg var i Tromsø da DIS-Nord ble etablert. Det var morsomt å treffe både gamle kjente og nye engasjerte DISere. Det er et sunnhetstegn i en organisasjon at vi klarer å beholde både de gamle ildsjelene og få tak i nye. Så var jeg i København på DIS-Danmark sitt 25-årsjubileum. Det er interessant å se at danskene og svenskene har en helt annen struktur enn oss. De har egne slektsforeninger for de som forsker på valonere og smedslekter, for eksempel. I Norge er det historielagsrørsla som har en slik spredning. Jeg tror også vi i DIS-Norge kan bli flinkere til å organisere oss slik at folk finner det de er interessert i, sier Moseid.

Ett år i tippoldefars fotspor

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Knut Bryn har blogget et helt år fra sin tippoldefars opplevelser av 1814. Utrolig lærerikt, konkluderer han.

- Jeg har rotet meg langt inn i samtidige kilder, og fått dykket ned og sett begivenhetene med samtidens øyne, sier Bryn som nå har skrevet sin siste bloggpost fra 1814.

Thomas Bryn var sorenskriver i Østre Råbyggelaget (Aust-Agder) fra 1810 til 1816 og representerte Råbyggelagets amt på Eidsvoll i 1814. Da han deltok på Eidsvoll var det et etterlengtet avbrekk i en ellers så isolert sorenskrivertilværelse, tror Bryn.

- Å være sorenskriver i en bygd i indre Agder må ha vært spesielt. Jeg fikk innblikk i hvor vanskelig kommunikasjonsformene egentlig var, og så hvor langt fra sine overordnede han faktisk befant seg. Han var nok i en kultur som var veldig fremmed for ham. Thomas var fra Kongsvinger og hadde bodd lenge i Christiania. Som amtmann grev Wedel Jarlsbergs høyre hånd i Kongsberg fungerte han i lange perioder selv som amtmann. Grev Wedel Jarlsberg var jo mye på reisefot, sier Knut Bryn.

- *Hvorfor havnet han egentlig i indre Agder?*

- Det var nok helt tilfeldig at et sorenskriveri ble ledig der. Det var nok ikke noe lukrativt embete. Han var jo avhengig av å ha ekstraintekter fra skatter, og det

var det lite av på den tiden, sier Bryn.

- *Hvordan gikk det med ham etter Eidsvoll?*

- Han ble byfogd i Larvik, antagelig som takk for innsatsen på Eidsvoll og med hjelp av sine innflytelsesrike bekjenskaper. Nå døde han tidlig, så han fikk lite glede av det, sier Bryn.

- *Fikk du mye respons på bloggingen og tvitringen fra din tippoldefar?*

- Ikke så mye, men det jeg fikk var positivt. Mange syntes dette var en pedagogisk og interessant måte å presentere historien på. Vi fikk ikke til noen ordentlig tvitterdebatt fra 1814. Eli Fure som Christian Fredrik var den eneste som var med på dette spillet. Hadde vært morsommere om vi var flere som kommenterte begivenhetene fortløpende, sier Bryn

- *Og nå er det helt slutt?*

- Ja, og synd er det, for jeg hadde så mye stoff som jeg ikke fikk brukt. Erfaringen med å blogge og tvitre vil jeg nok ta med meg videre og kanskje bruke senere, sier Bryn.

Eidsvollmannen Thomas Bryn sin blogg finner du fremdeles på : <http://bryn-1814.blogspot.no/>

Produserte falske slektstavler

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Liv Marit Haakenstad har revidert og utvidet sin egen bok av boka "Slektsgransking. Steg for steg med praktiske eksempler" fra 2010. DNA og etikk får såpass stor plass i den nye boka, at den utgis med ny tittel.

Boka "På sporet av familien: Kilder og metoder i slektsgransking", og viser tydelig hvor raskt teknologien endrer slektsgranskingsfeltet.

– Det har gått over fire år siden den forrige utgaven av boken kom ut, og det har skjedd mye i slektsgranskingsverden i mellomtiden. Digitalarkivet har gjennomgått en stor omlegging de siste årene, samtidig med at andre Internett-sider med slektsopplysninger har blitt oppdatert og utvidet. Blant annet har folketellingen 1910 blitt offentliggjort etter at den forrige boken kom ut, sier Liv Marit Haakenstad.

Etikk og DNA

De siste fire årene har også endret mye på hvilke mulighet slektsforskere har – både de uerfarne og de profesjonelle. Bruk av Geni og MyHeritage gir store etiske utfordringer, det samme gjør den økende trenden til å teste sitt eget og andres DNA for å finne slektskap.

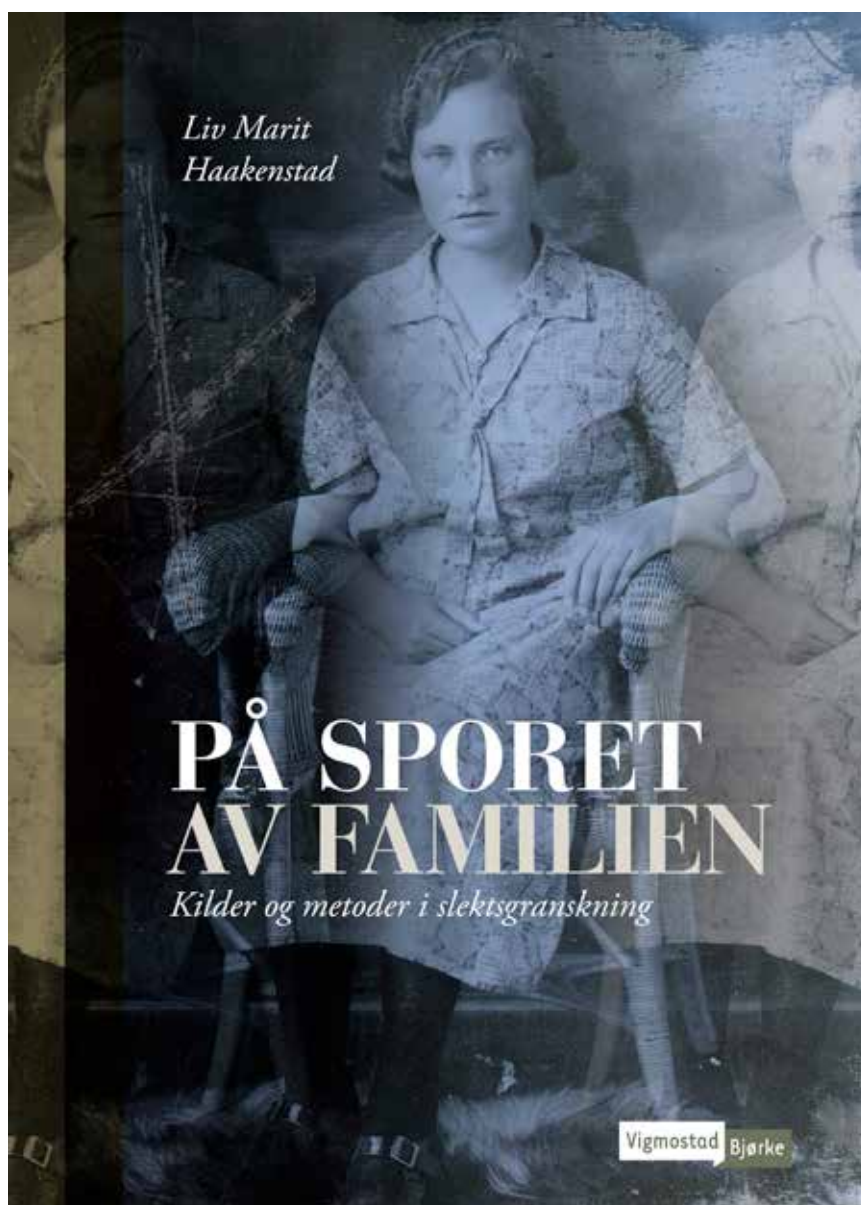
– Temaet "Slektsgransking og etikk" har fått bred plass i boken. Visste du at det rundt begynnelsen av 1900-tallet ble produsert falske slektstavler for å tjene penger på det? Eller vet du hvor mange som påstår at de er i slekt med Harald Hårfagre på Ancestry.com? Dette er temaer som også drøftes i boken, sier Haakenstad.

Boken "På sporet av familien: Kilder og metoder i slektsgransking" er en

grunnbok som beskriver de viktigste slekthistoriske kildene, og viser deg hvordan du kan søke etter din slekt ved hjelp av ulike kilder på Internett og i arkiver.

– Men det å kunne mye om kildene er ikke nok alene. Genealogisk metode handler om metoder og teknikker

som du kan bruke for å finne frem til din slekt. Boken inneholder praktiske eksempler der slektsgåter er løst. Boken har også oppgaver med svar på hvordan du kan løse disse. Noen av oppgavene kan du bruke til å finne din egen slekt, lover Haakenstad.

Liv Marit Haakenstad

PÅ SPORET AV FAMILIEN

Kilder og metoder i slektsgransking

ANMELDT AV ANNE GRETE MENSEN

Liv Marit Haakenstads forrige bok, *Slektsgranskerens guide til utvandringen 1825-1930*, ble veldig godt mottatt. Mange har derfor store forventninger til «På sporet av familien», som er tittelen på den nye læreboken i slektsgransking hun nå har utgitt. I innledningen skriver hun at dette er en bok som beskriver de viktigste slekthistoriske kildene og viser leseren hvordan han/hun kan lete etter sin slekt ved hjelp av ulike kilder på Internett og i arkiver.

Startkapitlet, som også heter "På sporet av familien", har gode råd til nybegynnere, tips om utstyr, råd om systematikk og forklaring av grunnbegrepene i slektsgransking. Avsnittene om etikk, personvern og moralske dilemmaer er viktig for en slektsgransker å ha fordypet seg i. Forfatteren drøfter disse dilemmaene i forhold til uekte barn, rus, kriminalitet og NS-sympatisører. Temaer som feil i kilder og falske slektstavler blir også belyst med eksempler. Kilder og kildekritikk er omtalt.

Videre i boken lærer vi om organisering av slektsmaterialet. Her får vi råd om valg av slektsprogram, litt informasjon om hvordan slektsprogrammene virker og råd om hvordan opplysningene bør føres. Viktigheten av kildehenvisning og hvordan kilder bør føres påpekes.

Vi får en interessant og nyttig innføring i navn og navnetradisjoner. Ord og uttrykk fra det gamle samfunnet, geografiske uttrykk og demografi blir presentert. Det gis orientering om bondesamfunnet og bysamfunnet,

etniske grupper og sosiale forhold. Vi får også lære litt om biografi, og her er råd om både selvbiografi og intervju.

Det store kapitlet om kilder er på over 100 sider. Vi får generelle råd om kilder, f.eks. å alltid sjekke originalkilden når man skriver av fra andre. Vi får en innføring i gotisk skrift og om bruk av Internett i slektsgransking. Kilder man har hjemme, f.eks. dagbøker, brev, dokumenter og bilder blir omtalt. Vi får også innføring i DNA i forhold til slektsgransking. Arkiver, bibliotek, slektsforeninger og slektsbøker er omtalt. Kilder på Internett er gjennomgått. Vi får en grundig gjennomgang av søkemetoder på Digitalarkivet. Det blir informert om mange kildetyper, f.eks. kirkebøker, folketellinger, adressebøker, lokalaviser, skoleprotokoller, valgmanntall, tingbøker, skifter, pantebøker og matrikler.

Boken omhandler genealogisk metode, her lærer vi om planlegging, søketeknikk og problemløsning. Alle de praktiske eksemplene belyser problemstillingene godt. Leseren får også litt innblikk i slektsbokskriving og arrangering av slektsstevner.

Der forfatteren viser til nettadresser, har hun også lagt inn QR-koder. Disse lar seg lett lese av med smarttelefon eller nettbrett. Boken har også små oppsummeringer i blå faktabokser. Appendiskapitlet har seks appendikser med forskjellig tema. Vi får listet opp ordforklaringer, romertall, kirkelige høytidsdager, sorenskriverier, kilder, internettsider og mye mer

Ved første øyekast kan boken virke litt grå og kjedelig. Men etterhvert

som lesingen skrider frem forandrer inntrykket seg. Mye tekst og få bilder er faktisk behagelig – her får man lyst til å bla videre og bare lese og lese.

Kildekapitlet har mange bilder, f.eks. skjermdumpene fra Digitalarkivet. Kvaliteten på bildene er bra, men på noen blir teksten liten og nesten uleselig. Dette kan forsvares med at leseren kan slå opp disse bildene selv på aktuelt nettsted, med god hjelp av QR-kodene.

Boken er lettlest og kan leses fortløpende fra perm til perm. Da er den en god lærebok som gir dybde og forståelse. Nybegynnere som tar seg tid til å løse oppgavene og gjennomgå de praktiske eksemplene, vil få økt utbytte. Siden kan boken brukes til oppslag. Innholdsfortegnelsen, som er på hele sju sider, er kanskje litt uoversiktlig, men stikkordregisteret bak i boken er fint å bruke. De blå faktaboksene er en fin måte å repetere stoffet på. Og appendiksavsnittene har mye aktuelt oppslagsstoff.

Dette er en seriøs, grundig og aktuell lærebok i slektsgransking. Jeg kan anbefale den på det varmeste til alle slektsgranskere, både til nybegynnere og til de som har holdt på en stund!

Hvem bodde hvor?

AV AINA JOHNSEN RØNNING

De gamle telefonkatalogene og adressebøkene er gode å ha for slektsforskere som lurar på hvor slekten bodde når. Mange av disse er skannet og finnes tilgjengelig på nett.

Nasjonallbiblioteket er i gang med å skanne telefonkataloger, og noen for Oslo ligger allerede på Digitalarkivet. DIS-Vestfold har skannet noen lokale, noen som dekker fylket og en som dekker Sør-Øst-landet. Her finner man en lett blanding av adressebøker og telefonkataloger som er veldig fine å lete i for å finne ut hvor anene bodde.

Alle adressebøkene for Oslo skal ifølge Digitalarkivet nå være digitalisert. Det er tidlige tiders telefonkataloger, fra perioden der man var veldig opptatt av titler (noe som jo er viktig informasjon for slektsforskere). Firmaet S.M. Bryde laget slike bøker for hele landet og i mange år, i hvert fall i perioden ca. 1930 til et godt stykke inn på 1980-tallet. Informasjonen var knyttet opp mot skattelistene, og i mange av adresselistene står skatten de betalte som ett eller to tall bak adressen. Står det en x foran tallet betyr det at de hadde en formue under 25.000,-.

Adressebøkene var stort sett sortert på gatenavn i byene, og på herred hvis det var en katalog for fylket. Det fine

med adressebøkene er at man ofte finner både navn på arbeidsplass og lønn/formue. Dessverre er det få kvinner i adressebøkene, siden de færreste betalte skatt. Det er stort sett bare enlige kvinner med egen inntekt som kan finnes i adressebøkene. Adressebøker ble laget for de store byene og fylkesvis. I Oslo er det suverent å bruke adressebøker for å finne hvilken kirke folk tilhørte tidlig på 1900-tallet.

For de litt mer viderekommende kan det nevnes at en rekke idrettslag trykket skattelister i mange år. De solgte heftene for å tjene penger på naboers nysgjerrighet. Blant annet finnes det slike skattelister for Støren/Midtre Gauldal, men dette er kilder det ikke er enkelt å finne.

I nyere tid kan det nevnes at adressebøker ble utgitt i mange kommuner av Dinside2, Telenor og andre firmaer som en slags telefonkatalog for folk enten de hadde telefon eller ikke. Telenor solgte det på CD-plater, og man kan henvende seg til Nasjonalbiblioteket og høre om det finnes slike kataloger for det området du er interessert i.

Fremover kommer telefonkatalogene nok til å bli en dårligere kilde for slektsforskere fordi det er blitt flere selskaper som leverer telefoni, - i tillegg

at mange avvikler fasttelefonen og har mobil registrert på arbeidsgiver.

Let videre:

- <http://vf.disnorge.no/kilder-s%C3%B8r%C3%B8st-norge>
- <http://vf.disnorge.no/kilder-vestfold-fylke>
- <http://vf.disnorge.no/tonsberg>
- Adressebøker for Oslo/Aker: <http://www.arkivverket.no/arkivverket/Digitalarkivet/Om-Digitalarkivet/Om-kjeldene/Adresseboeker-for-Kristiania-Oslo-og-Aker>
- Adressebøker for Bergen/Hordaland: <http://www.arkivverket.no/arkivverket/Digitalarkivet/Om-Digitalarkivet/Om-kjeldene/Adresseboeker-for-Bergen-og-Hordaland>

I tillegg finner man en rekke adressebøker i Bokhylla på Digitalarkivet. Dette er skannede ebøker som ikke er gjort søkbare: <http://da3.uib.no/cgi-win/webbok.exe>

Adressebøker for Trondheim er digitalisert og publisert som del av Trondheim Folkebiblioteks Digitale Boksamlinger: <http://www.tfb.no/db/adresseboktrondheim/>

Mens vi venter på 1920-tellinga ...

– folketellinga 1875 for Norge venter på fullførelse

AV GUNNAR THORVALDSEN, REGISTRERINGSSENTRAL FOR HISTORISKE DATA

Vi kan i år feire at det er 150 år siden Norge begynte med regelmessige nominative folketellinger – dvs med navn. Heldigvis har hele folketellinga fra 1865 lenge vært tilgjengelig via Internett, men det gjelder bare stykkevis og delt for den neste tellinga. Det er ekstra god grunn til å gjøre en innsats i jubileumsåret med å fullføre transkriberinga av 1875-tellinga, som jo har 140-årsjubileum og hvor avskrifter av mellom en tredjedel og en fjerdedel står til rest. Folketallet økte raskt i denne perioden, og i 1875 ble det talt 1 813 424 hjemmehørende innbyggere her i landet. Legger vi til midlertidig tilstedeværende personer, nærmer vi oss 1.9 millioner innførsler, og det gjenstår dermed noe over en halv million registreringer – ingen uoverkommelig oppgave hvis vi løfter i flokk. Som kartet viser er disse mest konsentrert til Trøndelag, Møre og Romsdal, den indre del av Østlandet, Telemark og Agder.

Folketellingene 1865 og 1900 ble i sin tid prioritert for avskrift fordi de innledet henholdsvis den nominative perioden og det 20de århundret. Men også 1875-tellinga gir mye ny informasjon. Hele 428 000 innbyggere var født etter 1865. Det nye systemet med notering av midlertidig fraværende og tilstedeværende gjør denne tellinga mer fullstendig enn den forrige. Føringa ble og mer nøyaktig, det gjelder især separate rubrikker for stilling i familien og yrke, og det gjelder bruk

av fødselsår i stedet for alder. Sistnevnte kunne jo 1865 være ført ut fra både forrige og neste fødselsdag. Den høye dødeligheten og den intensive emigrasjonen får vi pekepinn om når personer blir borte mellom 1865 og 1875. Innflyttinga til byene tok av i denne perioden og er noe av bakgrunnen for at Registreringssentralen har transkribert alle bytellingene, med unntak av Bergen, som er resultat av Arkivverkets innsats. Men det var mye flytting mellom landkommuner også, især til de mange tettstedene. En ekstra fordel som oppnås når en folketelling blir landsomfattende er at vi kan bruke eliminasjonsmetoden for å identifisere personer i tvilstilfeller. Vi kan for eksempel være ganske sikre på en Ole Olsen født 1852 i Drammen dersom ingen andre med disse kjennetegnene lar seg spore. Mye fra de 35 årene mellom 1865 og 1900 lar seg altså hente i 1875-tellinga.

Kartet gir en grov oversikt over hvem som skal takkes for at så mye av folketellinga 1875 ligger søkbart på nettet. Registreringssentralen har transkribert Nord-Norge og flere kommuner i Sør-Norge i tillegg til byene. Arkivverkets transkriberingsgrupper har gjort en stor innsats i Rogaland og Hordaland. Alle disse fortjener følgende stor takk for innsatsen:

0134 Onsøy er transkribert av Onsøy Historielag.

0221 Søndre Høland, 0226 Sorum,

0227 Fet, 0229 Enebakk, 0231 Skedsmo, 0233 Nittedal, 0237 Eidsvoll er transkribert av KROA DIS-Oslo/Akershus

0437 Tynset er transkribert av Torill Høstad Steivang.

0438 Alvdal er transkribert av Historielaget Frederiks Gave.

0525 Biri og 0527 Vardal (Bjørn Alund), 0528 Østre Toten (Leroy Madson, Inger-Berit Østby-Deglum og Fredrik Dyhren), 0529 Vestre Toten (Leroy Madsen, Heljar Westlie og Terje Tandsether), 0536 Søndre Land og 0538 Nordre Land (Robert Jørgensen og Bjørn Alund), 0542 - Nord-Aurdal er transkribert av Gjøvik og Toten slektshistorielag.

0534 Gran er transkribert av Vestoppland slektshistorielag avd. Hadeland (Hans M. Næss).

0623 Modum, 0624 Øvre Eiker, 0629 Ytre Sandsvær er transkribert av Buskerud Slekthistorielag.

0626 Lier er transkribert av Lier Historielag.

Rogaland er transkribert av Arkivverket, foruten 1120 Klepp - transkribert av DIS-Rogaland.

1212 Skånevik, 1216 Sveio, 1247 Askøy og 1301 Bergen er transkribert av Arkivverket.

1250 Haus er transkribert av Steinar Garnes.

1425 Hafslø er transkribert av Jo Rune Ugulen. Sogndal kan hentes fra Ættesoge.

1514 Sande og 1515 Herøy er trans-

1. Folkelegning den 31te December 1875.

Navn	Alder	Køn	Stilling	Religion	Andet
Anders Sjøvold	45	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	15	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	12	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	10	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	8	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	6	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	4	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	2	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	1	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	1	F	Landbruger	Luthersk	

Figur 1 Personliste for landkommuner i folketellinga 1875

2. Jordbruksskjema den 31te December 1875.

Navn	Alder	Køn	Stilling	Religion	Andet
Anders Sjøvold	45	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	15	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	12	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	10	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	8	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	6	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	4	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	2	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	1	M	Landbruger	Luthersk	
Anders Sjøvold	1	F	Landbruger	Luthersk	

3. Utvalgt i April 1875.

Folketelling for Kongeriget Norge
 den 31te December 1875.

Specialliste
 over
 Folketallet
 med
 Kjøstørhold og Udvalgt m. m.

Figur 2 Jordbruksskjema og forside for neste personliste i folketellinga 1875.

kribert av Olav Myklebust. Resten av Møre og Romsdal blir transkribert av DIS-Møre og Romsdal. 1612 Hemne er transkribert av Ytre Snillfjord Historielag. 1634 Oppdal er transkribert av Oppdal Historielag. 1755 Leka er transkribert av Morten Østevik

Fra FamilySearch har vi fått ytterligere 174 440 poster for fylkene Østfold, Vestfold og Akershus; åpenbart verdifulle tillegg til 1875-databasen. Det ligger en del utfordringer i dette materialet, blant annet fordi det er transkribert fra mikrofilm som er skannet og iblant har redusert kvalitet. Og hvor skjemaene ikke alltid ligger i god orden og hvor det fins dubletter. Problemene vedrører især jordbruksopplysningene, men siden disse blir lite brukt vil vi vente med publisere dem på nettet. Etter en del testing ser vi at det meste av personopplysningene er riktig skrevet av, men det mangler noen personer og det fins feiltolkning av yrker og fødesteder. Registreringssentralen bearbeider nå Trøndelag. Vi har laget programvare for å transkribere 1875-tellinga både i MS Access og i LibreOffice – sistnevnte kan distribueres fritt, og vi anbefaler at en av disse brukes i det videre arbeidet. Riksarkivet har skannet mikrofilmen som kan stilles til disposisjon for dem som vil bearbeide sine områder. De første som benytter seg av dette tilbudet er DIS-Møre og Romsdal.

Utfordringer ved transkribering

For å få god brukskvalitet på avskriftene til ulike formål må noen enkle

Figur 3 Skjema for transkribering av persondata fra folketellinga 1875 - landkommuner

Side: ff20110207200696 Kommunear: 1511 Kretsar: 001 Listear: 0024 Bostedets navn: Myrseth Matrikkelnr: 14c Løpenr:

Merknad:

Side: ff20110207200697 KoNr: 1511 KrNr: 001 LNr: 0024 1. Nyhush: 1 2. PNr: 004 3. Fornavn: John 4. Etternavn: Johnsen Sundal

Bostatus: 4. Sedv. bosted: f 4b. Ant. bosted: Sundal Vandelven 5. Bolig: m 6. Kjønn: m 7. Familie: Hustader

8. Sivilstand: 9. Yrke: Føderaadsmann Fattigunderstøttet 12. Statborger: 14. Sykdom: Etnisitet:

10. År: 1798 11. Fødested: Vandelven sogn 13. Trossamfunn: 15. Vanghet: Språk:

Merknad:

PNr	Nyhush	Navn	Ho status	Bolig	Kjønn	Familie status	Sivil status	Yrke	År	Sted
001	1	Knud Gregoriussen	Hoved	m	Hustader	g	Gaardbruger Selveier	1826	Vandelven S og Præstegj.	
002		Anne Johnsdatter	Hoved	k	Kone	g		1826		
003		Olaf Knudsen	Hoved	m	Søn	ug	Hjelper Faderen	1858	Van sogn og præstegjeld	
004	1	John Johnsen Sundal	f	m	Hustader		Føderaadsmann Fattig.	1798	Vandelven sogn	

© Registringsentral for historiske data. Endret 29.02.2015.

retningslinjer følges. Disse er beskrevet i HISTFORM som er tilgjengelig her: <http://www.rhd.uit.no/histform/histform.html>. Noen hovedpunkter er at referansene til bildene av originalkilden bør komme med ved å kopiere til registreringskjemaet – da blir det lettere å kvalitetssikre avskriftene. Både i bostedsskjemaet og i personskjemaet er det lagt opp til automatisk nummerering av postene og automatisk kopiering av egenskaper fra forrige person, f.eks. etternavn og fødested. Som det framgår av illustrasjonen vises et resymé av transkriberte personer nederst slik at det er lett å sjekke at alle kommer med. En spesialitet i folketellinga 1875 er at fraværende personer ble ført for seg selv nederst i skjemaet

– en praksis Statistisk sentralbyrå ikke gjentok – av gode grunner. For å få fram sammenhengen i familiene må de fraværende flyttes opp der de hører hjemme i skjemaet når vi skriver av fra kildene. I eksemplet i figur 1 skal altså John Johnsen Sundal flyttes opp på linje 4, der folketelleren først ville føre ham, og markeres med 'f' i kolonne 8, dvs i feltet for bostatus.

Det er greit å kontrollere at jordbruksskjemaet tilhører forrige personliste ved å sammenligne navn i jordbruksliste og personliste. Vi ser at dette stemmer for Knud Gregoriussen, mens Henrik Paulsen Øren nok bor et annet sted. Denne regelen har altså unntak. Kopien av skjemaenes forsider står til høyre for jordbruksskjemaet,

men det er viktig å huske at dette er forsida til neste liste og bosted.

Nå er landssvikarkivet åpent for innsyn

AV ODDVAR MUNRO-JENSSEN, FOTO KETIL FIGENSCHOU

Den 1. januar ble landssvikarkivet åpnet for innsyn. Arkivet har vært mye omtalt i media og diskutert i forskjellige fora på internett. På DIS-Sør-Trøndelag sitt medlemsmøte i februar holdt arkivar Gunnar Klippenvåg Sørum ved Statsarkivet i Trondheim

foredrag om bakgrunnen for arkivet, dets innhold og hvordan søke om innsyn.

Bakgrunn for landssvikarkivet

Gunnar Klippenvåg Sørum åpnet med å fortelle at bakgrunnen for det som i dag er landssvikarkivet går tilbake til de første årene etter krigen da lands-

svikoppjøret ble gjennomført. Siden dette dreide seg om saker som var sortert under forræderilovgivningen, ble det opprettet landssvikavdelinger ved landets politikamrene for å gå gjennom sakene og å få dem til doms. På slutten av 40-tallet var landssviksoppjøret på det nærmeste avsluttet og mappene ble lagt bort. Noen år senere ble det opprettet en komité som dro

◀•••• Mange har ventet på at landsvikarkivet skulle bli åpent for alle. Bildet er tatt under innspillingen av Max Manus-filmen. Foto Aina Johnsen Rønning

Gunnar Klippenvåg Sørum poengterer at det nå er enkelt for alle å få innsyn i landsvikarkivet. En e-post til Riksarkivet holder.

rundt og samlet inn materialet etter rettsoppkjøret. I 1957-58 ble alt samlet hos Oslo politikammer og på begynnelsen av 1970-tallet ble arkivene avlevert Riksarkivet hvor det fremdeles ligger. Der har det vært tilgjengelig for partsinnsyn etter forvaltningslovens §13 punkt 1, i praksis for de som selv var del av en landssviksak eller direkte etterkommere (barn og barnebarn).

I 2013 satte Riksarkivaren ned en arbeidsgruppe som skulle vurdere innsyns- og taushetsplikt i forhold til arkivmaterialet. Året etterpå anbefalte arbeidsgruppen at landssvikarkivet skulle åpnes for offentlig innsyn i 2015, som er 70 år siden krigen sluttet.

Tingene som arbeidsgruppen la vekt på var:

1. I 2015 er det 75 år siden Tyskland okuperte Norge, og det er 70 år siden frigjøringen.
2. Arkivene har en helt spesiell interesse som kilder til en viktig periode vår historie. Åpne kilder har stor betydning for en opplyst og informert debatt om vanskelige historiske tema.
3. Mange personopplysninger fra krigstiden er kjent gjennom bokutgivelser og andre publikasjoner om 2. verdenskrig og rettsoppkjøret.
- Arkivet inneholder 90 000 etterforskningsmapper, det vil si ca 1200 hyllemeter med dokumentasjon. Ca. 20 000 personer ble dømt og 29 000 fikk straffereaksjon i form av forelegg. Det er også 43 000 saker som ble henlagt uten straffereaksjon i arkivet. Selv om de sakene også ligger der betyr ikke det at vedkommende har gjort noe galt, sa Sørum.

Sakene som ligger i landssvikarkivet omhandler politietterforskning og rettsforfølgelse av nordmenn som var mistenkt for å ha støttet okkupasjonsmakten i krigsårene 1940–1945. Eksempel gjennom medlemskap i NS, at en kjempet på tyskernes side på Østfronten eller der det var snakk om økonomisk landssvik. Mange av sakene er ganske tynne, de inneholder ikke mer enn 15–20 dokumenter. I de sakene der det var nedlagt påstand om flere års fengsel kan imidlertid antall dokumenter være høyere. I tillegg er det også en del krigsforbrytersaker som er reist mot tyske og østerrikske statsborgere som begikk overgrep mot sivile nordmenn.

Hvem får innsyn i arkivet

Selv om alle nå kan søke om å få innsyn i landssvikarkivet, er de fleste søkere etterkommere av den saken gjelder. De har gjerne hørt fra eldre i familien at det har vært noe som har skjedd under krigen. Andre igjen har ikke fått vite noe, men har hatt mistanke om at noen har vært på «gal side». Hvis en ikke vet hva som vil komme fram, eller der en vet at det er lite hyggelige ting som har skjedd, er det viktig å tenke grundig gjennom situasjonen før det søkes om innsyn. Det kan være ubehagelig å få se noen av opplysningene som ligger der, men det kan også oppklare ting som en har hørt fortalt, og som en lurer på om er riktig.

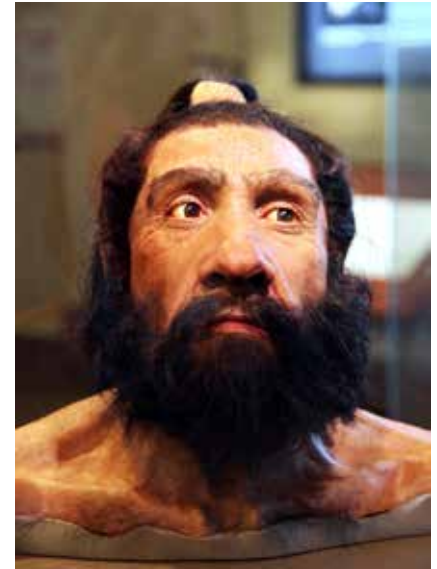
Sørum kom inn på at forskere også vil få innsyn i de taushetsbelagte opplysningene etter søknad i henhold

til bestemmelsene om forskerinnsyn i taushetsbelagt materiale.

Hvis det er noe som mangler i mappen er det mulig å lete i arkivene til politiet, domstolene, statsadvokaten, fengslene og Fylkesmannen for å se om det er noen opplysninger der. Dette har de alt fått forespørsler om.

Hvordan søke om innsyn

Ønsker du innsyn i landssvikarkivet må du sende en søknad til Riksarkivet. Du kan ikke bare møte opp og be om å få se mappen. På spørsmål om det er noen spesielle skjema som må fylles ut, svarte Sørum at det går fint å sende e-post. Da slipper de ansatte å ha så mange skjemaer å forholde seg til. I søknaden oppgir du navn på personen, og adresse og fødselsdato hvis du har det. Det vil lette arbeidet for de ansatte på arkivet, og du er sikret at du får innsyn i riktig mappe. Det kom spørsmål om hvor lang tid det tar å få svar på søknaden. Sørum svarte at det vil ta rundt 25 dager før du får vite om du får innsyn eller ikke. Det er fordi alle mappene som det er søkt innsyn i, må gjennomgås. Det er fordi at noen opplysninger må vurderes konkret for å vurdere behovet for forlenget taushetsplikt. Det er opplysninger om sensitive helseforhold som rettspsykiatriske erklæringer, spesielt følsomme familieforhold som vold og omsorgssvikt, og opplysninger om seksuelle forhold som seksuell legning og seksuelle avvik. I tillegg kan det også være aktuelt å forlenge taushetsplikten i henhold til særlig sensitive opplysninger om straffbare forhold som ikke har noe med landssvikoppkjøret å gjøre for å beskytte tredjeperson.

Neandertalere – våre slektninger?

AV SVEIN DAVIDSEN

Å bruke DNA testresultater til å spore aner og slektninger, genetisk genealogi, er en hurtig voksende hobby med mange tusen norske deltagere.

Befolkningsforskere bruker også testresultater som én av hovedmetodene for å spore og forklare de mange folkevandringene som har hendt over de ca. 60-70 tusen år siden de moderne menneskene, Homo sapiens, også kjent under navnet AMH (Anatomically Modern Humans), begynte å spre seg fra Afrika.

Et mindre kjent resultat av DNA-tester er at noen av resultatene også kan fortelle hvor mye i slekt vi er med Neandertalerne og Denisovaene. Jeg har for eksempel tatt en National Geographic (NG) Geno 2.0 DNA-test og resultatene sier at jeg har arvet

2,3% av min DNA-tråd fra Neandertalerne og også 2,3% fra Denisovaene. Denne artikkelen vil forsøke å vise hvordan NG kan komme til en slik konklusjon.

Alle har hørt om Neandertalerne og kanskje også om Denisovaene, men hvem var de egentlig? Da de første AMH kom til Europa for ca. 45 000 år siden, hadde Homo Neanderthalensis-arten allerede bodd der i ca. 300 000 år. Arten Homo Denisova vet vi ikke så mye om ennå, men de bodde i hvert fall i Altajfjellene i Sibir på den tiden.

Det er funnet fossiler og verktøy etter Neandertalerne over hele Europa og vest-Eurasia, men, til nå i hvert fall, ingen spor i Norge. De nærmeste funnene er på «Doggerland» i Nordsjøen, i Østjylland og i Finland, så det er mu-

lig at de også bodde i Norge, men den mange tusen meter tykke isbreen som dekket landet under den siste istiden har skuret bort alle spor.

Neandertalernes og menneskenes vugge

Det er fortsatt mye diskusjon om hvordan mennesker og Neandertalere er i slekt, men de fleste er enig om at Homo Heidelbergensis-arten, som var spredd over Afrika, Europa og Eurasia rundt 800-500 tusen år siden var stamartene til begge. Neandertalerne utviklet seg i Europa fra Heidelbergensis rundt 350 tusen år siden, mens Homo sapiens utviklet seg i Afrika for rundt 150 tusen år siden.

◀•••• Til venstre: Skjelett og rekonstruksjon av neandertalmand fra the National Museum of Nature and Science. Til høyre: Rekonstruksjon av hode av neandertalmand som levde for ca 70 000 år siden. (John Gurche 2010). Foto: wikipedia.org

DNA spor

Det var i 2008 at de første lange Neandertal-DNA-sekvensene ble identifisert, først mtDNA, og noe senere, også nukleær, dvs. autosomal og Y-kromosomal DNA. Da AMH og Neandertalerne har en felles ane i H. Heidelbergensis er den største delen av DNA-trådene for de to like, det er faktisk bare 0,15% forskjell mellom dem. Det er mutasjoner og genetisk drift i begge genomene over de ca. 300-800 tusen år siden de «gikk hver sin vei» som ligger bak de små endringene i begge DNA-trådene. Forskere som har sammenlignet Neandertalernes DNA-tråd med grupper av mennesker fra Afrika, Europa, Asia, etc., har etablert at alle mennesker, bortsett fra de som lever i Afrika, har en liten prosent DNA-arv fra Neandertalerne.

«Make love not war»

Forklaringen de har er at de første AMH forlot Afrika møtte de Neandertalerne i den Nære Østen og Eurasia, og var naboer med dem rundt 10 tusen år før Neandertalerne døde ut for ca. 35 tusen år siden. Vi vet ikke for sikkert grunnen til at de døde ut, men det kan ha vært en kombinasjon av strid med AMH, sykdommer smittet fra AMH, sult, lav befolkningstetthet, etc. Men på noen steder må det ha vært episoder hvor de to artene levde i fred med hverandre, og et lite antall hybride barn ble født.

I og med at møtene mellom de to artene var i Nære Østen/Eurasia, dvs. etter at AMH hadde forlatt Afrika, forklarer det hvorfor afrikanerne ikke har noen Neandertal DNA-arv. Da menneskene som lever i Asia også har den samme Neandertalarven må

møtene mellom de to artene ha hendt for menneskene vandret videre østover til Asia.

Gjennom genetisk drift (se Slekt & Data, No. 4, 2012), har den direkte mann- og kvinnelinje DNA-arven fra hybridbarna forsvunnet, dvs. hverken mtDNA- eller Y-kromosomtrådene vi har viser noen Neandertal DNA, arven finnes bare i autosomal-kromosomene.

Denisovaene

Da arkeologer som undersøkte Denisova grotten i Altajfjellene i Sibir i 2009 fant et lite fingerbein, trodde de at de hadde funnet nok en Neandertal fossil, men når DNA-resultatet kom var det sensasjonelt. Fingerbeinet tilhørte hverken Neandertalerne eller AMH, men en helt ny ukjent Homo-art. Nærmere analyse av beinet og DNA-resultatene fastslo at beinet var rundt 45 tusen år gammelt og tilhørte en art som antagelig hadde delt seg fra Neandertalernes aner mer enn 300 tusen år før Neandertalerne og AMH delte seg.

Den nye arten har fått navnet fra grotten fossilbeinet ble funnet, men til nå har arkeologene bare funnet fingerbeinet, en tann og et lite tå-bein så ingen vet helt sikkert hvordan Homo Denisovians var bygd.

Denisovaenes «slektninger»

Sammenligning av Denisovaenes DNA-tråd, med forskjellige eksisterende menneskegrupper, brakte forbausende resultater. Forskerne fant at, i gjennomsnitt, har dagens mennesker, bortsett fra de i Afrika, arvet 2,1% av sin DNA fra Denisovaene, men menneskene som lever rundt Mikronesia, og de Australiske urinnbyggere har en arv dobbel så stor. Hvordan det

forklares i dag er at den Homo-arten som var Denisovaenes aner, må ha levd i den delen av verden for mange tusen år siden og etterlatt seg mange DNA-spor i lokalbefolkningen, og sporet er fortsatt der. Hvordan vi som lever i Europa, også har en Denisova DNA-arv er det i dag ingen god forklaring på.

Konklusjon

Kartleggingen av hele Neandertal- og Denisova-DNA-trådene har gjort det mulig for National Geographic-forskerne å identifisere de markørene som er Homo sapiens unik DNA-arv fra Neandertalerne og Denisovaene. Alle som tar en Geno 2.0 DNA-test får en indikasjon av hvor mye av den arven ligger i deres egen DNA-tråd.

Ved å bruke «Ancient Calculator» i Kilde 4, kan også dere som har tatt andre autosomaltester regne ut hvor mye Neandertal og Denisova DNA-arv dere har.

For å forstå hvordan det er mulig å si at menneskenes DNA er 99,85% den samme som Neandertalernes DNA, og samtidig si at vi har en 2,3% DNA-arv fra både Neandertalerne og Denisovaene viser jeg til Pontus Skoglund's Doktoravhandling fra 2013.

Kilder:

1. <https://genographic.nationalgeographic.com/about/>
2. Reconstructing the Human Past using Ancient and Modern Genomes, Pontus Skoglund, Uppsala University, 2013
3. Neanderthal Man – In search of Lost Genomes, Svante Pääbo, Basic Books, 2014
4. <http://www.y-str.org/2014/12/ancient-calculator.html?m=1>

Slektsforskerskolen

del 12

Gardsnamn og etternamn

AV BOTOLV HELLELAND

Namnestatistikk

Når du tenkjer på folk du kjenner eller har høyr om, slår det deg kanskje at det er så mange som har eit geografisk namn eller stadnamn som etternamn. Det er store sjansar for at du har eit slikt sjølv. Dette er faktisk eitt av dei mest karakteristiske trekk ved norsk etternamnskikk. Så mykje som 70% av denne namnekategorien kjem av stadnamn, oftast gardsnamn, bruksnamn og plassnamn, som Berg, Haugen, Hagen. Dersom ein tek utgangspunkt i kva enkeltnamn som er mest utbreidde, er det likevel dei som endar på -sen (farsnamn eller patronym) som scorar høgst. Namnestatistikken frå 2012 viser at Hansen ligg på topp med 55 260 berarar, medan Johansen får 51.763 og Olsen 51.495. I Noreg er det rundt 2000 ulike patronym, og ca. 23 prosent av nordmennene ber eit slikt namn. Ein ser forresten at dei mest frekvente namna i bae grupper er i svak nedgang.

Dei vanlegaste etternamna av stadnamn er Berg, Haugen og Hagen på 14., 15. og 16. plass med høvesvis 18 228, 14 467 og 14 202 namneberarar. Dei neste namna av denne typen er Dahl på 22. plass, Lund på 24. plass, Moen på 28. plass. Eit namn som Lie kjem på 40. plass. Av

dei hundre vanlegaste etternamna er 42 av gardsnamntype. Det er også ein annan ting som pregar mange av desse namna, nemleg at dei ofte vert skrivne annleis enn stadnamna, som t.d. Dahl for Dal og Lie for Li. Dei mest utbreidde innvandrarnamna er det vietnamesiske Nguyen på 53. plass med 6470, og det muslimske Ali på 80. plass med 4901. Det fyrste handverkarnamnet i lista er Møller på 172. plass med 2257 namneberarar. Du kan finna meir ut om namnestatistikk ved å gå inn på heimesida til Statistisk sentralbyrå <http://www.ssb.no/navn>

Frå tilnamn til etternamn

I eldre tid vart det meir vanleg enn i dag å bruka tilnamn på enkeltpersonar og stundom heile slekter. Desse namna vart individuelle og vart oftast borte når personen vart borte. Nokre vart etter kvart slektsnamn. Dei fyrste arvelege familienamna dukkar opp i seinmellomalderen i stormannsætter, t.d. Darre, Galle, Holk, Bolt, Lang, Munk, og i dei fleste tilfelle er det tale om opphavlege tilnamn. På 15–1600-talet var det enno berre få nordmenn som hadde faste etternamn, t.d. prestar som tok danske namn som Fynbo, 'person frå Fyn' Leganger

'[frå] Leikanger' og "lærde" namn som Pontoppidan(us) 'frå Broby'. Innvandra embetsmenn og handverkarar frå Tyskland på 1600-talet hadde familienamn, og omkring 1700 hadde også dei høgare samfunnslag i byane teke i bruk faste etternamn.

Det breie lag av folket nytta fram til 1700-talet gardsnamn eller andre stadnamn, eventuelt patronymikon, som personlege tillegg til førenamnet, altså nærast som tilnamn. Rundt 1750 tok slike tillegg til å opptre som arvelege familienamn, fyrst i offisers- og embetsmannskrinsar. Fyrst utover 1800-talet vart skikken med faste etternamn fullt etablert i Noreg, og med namnelova av 1923 vart dette namnesystemet lovregulert, altså temmeleg seint i europeisk samanheng. Dette historiske tilhøvet er ei av årsakene til at nordmennene så å seia ber sleksgarden med seg gjennom etternamnet. Ein annan grunn til den omfattade bruken av gardsnamn som etternamn er truleg at Noreg har hatt ein spreidd busetnad med få store tettstader. Då fungerte gardsnamna som adresser for namneberarane, og dermed låg det til rette å ta slike namn når skikken med faste etternamn voks fram.

Hvor kommer egentlig gårdsnavnene fra?
Gården Helland i Ullensvang (Hordaland)

Frå gardsnamn til etternamn

Den typiske utviklinga av etternamn med bakgrunn i stadnamn/gardsnamn er som nemnt at dei opphavleg hadde adressefunksjon, dvs. batt namneberaren til ein gard. Når ein person til dømes på 1800-talet flytte frå ein stad til ein annan, fylgde dette namnet oftast ikkje med. Det kan illustrerast ved eit historisk døme: Jon Persson voks opp på garden Jordal i Odda. I 1875 vart han gift med odelsjenta Sigrid Ivarsdotter på garden Helland (uttala Hedland) i Ullensvang. Dermed vart han bonde på Helland, og det vart naturleg å bruka dette gardsnamnet som tillegg til Jon Pedersen (Persson), men då i forma Helleland med bakgrunn i eldre skrifttradisjon. I daglegtales kunne han verta omtala som ”Jordalen” eller ”Pera-Jon”. Dersom han hadde flytt til ein by, ville han truleg ha skrivt seg for berre Jon Pedersen.

Skikken med å skriva etternamn av gardsnamn på ein avvikande måte i høve til skrivemåten på kart gjeld ein stor del av namna, t.d. er Dahl for Dal. Faktisk er denne skrivemåten med stum h langt vanlegare som etternamn enn det normaliserte stadnamnet

Dal. Gardsnamnet Vik nytta som etternamn, finst i denne forma òg, men mange skriv seg for Wik, Wig, Wiig o.fl. Dette heng saman med at ein stor del av stadnamna i funksjon av etternamn har bakgrunn i danskspråklege skriftformer på 17–1800-talet. Noverande personnamnlov gjev høve til å erstatta avvikande skrivemåtar med normerte former, men dei aller fleste ynskjer nok å halda på dei tilvande formene fordi dei vert opplevde som ein del av eins identitet. For somme kan det vera slik at dei meiner skriftformer som Wiig gjev større status enn Vik.

Eit anna markant trekk ved stadnamn nytta som etternamn, er at dei oftare førekjem i ubunden form enn i bunden, sjølv om stadnamnet har bunden form i uttalen, t.d. Høydal for Høydalen. Det kan sjå ut til at den ubundne forma vert rekna som gjævare enn den ubundne, kanskje av di mange av dei største og eldste gardane ber namn som Berg, Haug, Li, Dal utan etterstilt artikkel.

Nordmennene ber busetnadshistoria med seg

Dei rundt 50.000 mellomalderlege gardsnamna og fleire titusen frå seinare hundreår har tilført norsk et-

ternamnskikk ein utruleg stor språkleg rikdom som ikkje berre representerer eit mangfald i etternamnbruken, men som òg er ein del av vår felles kulturarv. Nettopp gardsnamna, ”adelen” mellom stadnamna, er ei søge om korleis tidlegare generasjonar rydda land og bygde hus. Stadnamna kan seiast å vera språklege uttrykk unnfanga av ei viss gruppe menneske på ein bestemt stad og til ei bestemt tid for at folket der trong det til å kommunisera med kvarandre, fortelja kvarandre om kvar dei hadde vore eller skulle. Desse språklege uttrykka knyter seg til spesielle situasjonar ved namngjevingstidspunktet og tek utgangspunkt i terengtilhøve, planteliv, dyreliv osv., eller til arbeidstilhøve og andre menneskelege aktivitetar. Stadnamn er romorienterte og fortel om arbeidet med å hausta inn av ressursane gjennom fiske, fangst, åkerbruk, utmarksnæringar og husdyrhald. Etter kvart har også det moderne samfunnet med industrireisning, teknologi og velferd gjeve grobotn for nyare stadnamn. Denne namneskatten er det som for ein stor del er nedfelt i etternamna våre.

Litt om Java og sikkerhet ved bruk av Java i DIS

AV NILS TOLLESHAUG, DN21225

Nettbankkunder som bruker BankID for oppkopling mot nettbanken, måtte installere Java. Java har fått mye negativ publisitet fordi Java må oppdateres ofte. Her vil jeg gi mer utfyllende informasjon om Java, hva Java brukes til på DIS-Norges sine nettsider og hvordan DIS -Norge sikrer brukere av Java. BankID har nå annonsert en løsning uten Java slik at bankkundene i løpet av 2015 skal slippe å installere Java for å bruke banktjenester.

Java er et av de mest brukte språk for programmering i verden. Oracle oppgir ved installasjon at det er 3 milliarder brukere av Java. Samtidig fører Java-installasjonen til en del problemer for brukere. I de siste årene har det vært oppdaget alvorlige sikkerhetshull i Java som kunne utnyttes til å installere uønskede programmer.

Flere oppdateringer av Java i året har vært nødvendig for å hindre at Java misbrukes av inntrengere. Oppda-

teringer av Java kan føre til feil under installasjon og feilene har ført til betydelige ulemper for brukere av nettbank. Java er blitt stadig mere avansert og kompleks, noe som gir større risiko for nye sikkerhetshull, som igjen må "tettes" med nye Java oppdateringer. Bildet nedenfor er fra en undersøkelse publisert av Teknisk Ukeblad i 2014 hvor Java er pekt ut som programmet som irriterer TU's lesere mest.

En Java-installasjon kan brukes til å kjøre avanserte Java-programmer for mange formål. BankID er et lite Javaprogram, som benytter bare en liten del av Java-systemet. Vanlige brukere av nettbank ble derfor naturlig nok frustrert over oppdateringen av det omfattende Java-systemet, som BankID bare brukte en liten del av.

Fordelen med Java og hovedårsaken til at det er verdens mest brukte programmeringsspråk, er at Java er et "rikt", avansert og strukturert programmeringsspråk som er lett å bruke for programmering. Java har et rikholdig bibliotek av rutiner/programmer/klasser som dekker mange behov, enten det er f.eks Internettkommunikasjon, analyse av data, behandling av lister eller grafisk presentasjon av data. Java tar ferdig installert omkring 100 – 200 Mbyte plass på harddisken. Mesteparten av programvaren som Java bruker er derfor på plass etter installasjonen.

Java-programmet blir derfor kompakt og tar liten plass. Typisk kan størrelsen av et Java-program være på 0,1 Mbyte, mens et tilsvarende program som installeres permanent på PC, kan typisk

være på 10 – 100 MByte pr. program. Selve Java-programmet installeres ikke på PC og programmet kan lett overføres på nettet fra en server hver gang det skal brukes. Denne egenskapen gir store fordeler, ved at brukere alltid får overført siste utgave av programmet. Overføringen utløser også noen sikkerhetsspørsmål ved at utgiver av programmet må verifiseres når Java-programmet hentes fra nettet.

Med Java installert på milliarder av PC'er på nettet er det fristende for "hackere" å utnytte sikkerhetshull i Java. Som oftest vil det være lett å finne mange PC-er på nettet hvor brukeren ikke har vært påpasselig med å oppdatere Java-installasjon. På nettet finnes ferdige "oppskrifter" som beskriver hvordan en "hacker" kan overføre og installere "spionprogrammer" på PC ved hjelp av Java. En hyppig brukt metode er at brukere lures til å klikke på en link, uten å vite at linken er falsk. Derved startes et ukjent Java-program som utnytter sikkerhetshull i Java for å installere uønskede programmer. Oppskrifter for "hacking" på nettet benytter som oftest eldre hull i Java-system og med oppdatert Java kan en være rimelig sikker på ikke å bli utsatt for angrep. Oppdatering til siste Java utgave for å tette alle kjente sikkerhetshull, er derfor en god forsikring mot å bli utsatt for angrep.

Ved utvikling av Java-programmer på DIS-Norge sine nettsider, legger vi stor vekt på sikkerhet. Alle Java-programmer er derfor signert med sertifikat utstedt av en godkjent leverandør av sertifikater (CA – Certificate

Authority) før de gjøres tilgjengelig på DIS-Norges hjemmesider.

Signeringen gjør det mulig å sjekke hvem som har produsert programmet. Ved første gangs bruk av et Java-program på DIS-Norges nettsider, får du derfor spørsmål om du vil kjøpe programmet utgitt av DIS-Norge, Slekt og Data. Hvis du aksepterer og krysser av for at meldingen/advarselen ikke skal vises hver gang programmet startes, vil sertifikatet blir lagret på PC'en. Ved hver ny overføring av Java-program fra DIS-Norge sjekkes nå at det nye overførte Java-programmet er signert med samme sertifikat.

Det er mulig å lage et sertifikat selv i Java-systemet og signere Java-programmer med det selvlagede sertifikatet. En "hacker" kan lett lage et slikt "falskt" sertifikat som gir inntrykk av at programmet er utgitt av DIS-Norge, Slekt og Data. Derfor er sertifikatet DIS bruker utstedt av en CA som går god for at sertifikatet som er brukt ved signering av Java-programmet, tilhører DIS-Norge, Slekt og Data. Hvis Java-systemet ikke kan verifiseres av utgiver gjennom en CA, vil du få en advarsel.

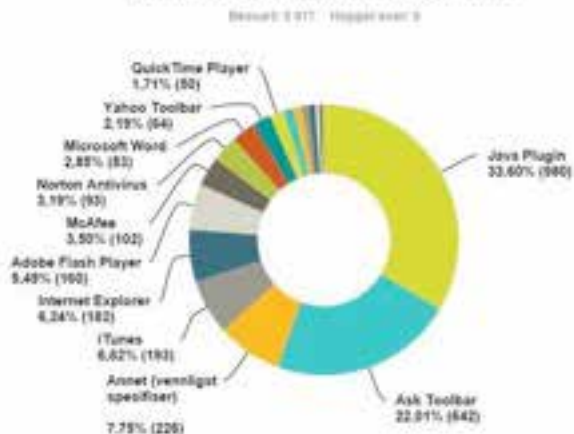
Siste versjoner av Java tillater normalt bare bruk av programmer signert med sertifikater som er verifisert av en CA. Derved er det vanskelig å forfalske et sertifikat. Hvis det overførte programmet ikke er signert med samme sertifikat som før, får du på nytt et spørsmål om å godkjenne at programmet kan kjøres. Hvis du nå ser at utgiver er en annen, eller at Java-programmet på DIS -Norge sine nettsider har fått nytt sertifikat, er det viktig

De 10 mest populære programmeringsspråkene

#	Språk	Type
1	Java	Web, mobil, enterprise
2	C	Mobil, enterprise, embedded
3	C++	Mobil, enterprise, embedded
4	Python	Web, enterprise
5	C#	Web, mobil, enterprise
6	PHP	Web
7	Javascript	Web, mobil
8	Ruby	Web
9	R	Enterprise
10	MATLAB	Enterprise

Den komplette listen med flere programmeringsspråk og ytterligere detaljer kan du finne hos [IEEE Spectrum](#)

Hvilket program irriterer deg mest?

Sikr så resultatene av etter at snaut 2000 IT-lesere avga sin stemme over irriterende programvare. Foto: Skjermutsat, SurveyMonkey

••• å avvisse programmet. Tilsvarende hvis størrelsen på programmet er endret, vil du også få en advarsel og spørsmål om å godkjenne. Sertifikatet har alltid en utløpsdato og du får også en advarsel dersom sertifikatet er utløpt.

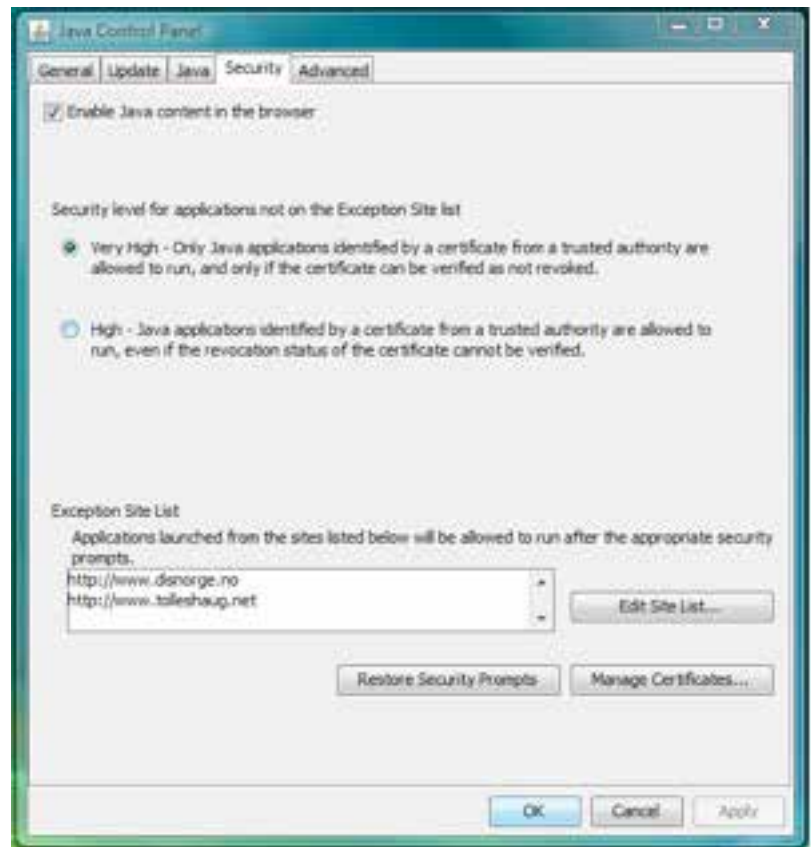
Hvis du åpner Windows kontrollpanel, starter Java Control Panel, klikker på fanen sikkerhet, kan du sette nivået for sikkerhet i Java. Setter du høyeste nivå dvs. "Very High" vil Java bare godta programmer signert med et gyldig (ikke utgått) sertifikat fra en godkjent CA. Alle andre Java-programmer vil bli avvist. Standard settingen i Java er "High" som betyr at bare Java-programmer signert med et godkjent (CA) sertifikat får lov til å starte. Med "High" er reglen at dersom sertifikatet er uløpt, gis en melding. Laveste sikkerhetsnivå tillater alle Java-programmer som kommer fra spesifiserte nettsteder lagt inn i Java Control Panel (Exception site list). Bruker får en advarsel om at utgiver ikke kan verifiseres. Laveste sikkerhetsnivå må bare brukes dersom en stoler på utgiver av programmet.

To råd for å øke sikkerheten ved bruk av DIS-Norges Java-programmer: Det første er å sette Java sikkerhetsnivå til "Very High". Da vil du kunne bruke alle Java-programmer laget av DIS-Norge, Slekt og Data. Hvis du vil kjøpe Java-programmer fra andre steder på nett kan du i Java Control Panel enkelt endre til et lavere sikkerhetsnivå.

Det er mulig å skru av Java i en nettleser. Det andre rådet er derfor å benytte to nettlesere for å unngå problemer med å klikke på lenker som starter ukjente Java-program. F.eks Internet Explorer (IE) fra Microsoft brukes da til surfing på nettet og IE har Java avskrudd (unabled). Java-

programmer vil ikke starte når du i IE klikker på Java-programlenker. En annen nettleser f.eks Chrome eller Firefox kan ha Java på (enablet) og tillate bruk av Java. Chrome eller Firefox nettleser brukes nå bare for å kjøpe DIS-Norges Java-programmer eller Java-programmer fra kilder du stoler på.

Til bruk for DIS-medlemmer har jeg siden 2009 laget flere programmer i Java hvorav de mest brukte er DISgravm (Java Gravminner) før søk i DIS-Norges Gravminnedatabasen og DISann for søk etter dødsannonser fra avisen Glomdalen. Andre tilgjengelige Java-programmer er beskrevet her: <http://www.disnorge.no/cms/java-programmer-dis-medlemmer>. Slekt og Data årgang 23 nr. 3 – 2012 har også en artikkel om "Java-programmer for DIS-medlemmer".

Java Gravminner har eksistert som søkeprogram i DIS-Norges Gravminnedatabase siden oktober 2009 og har vært startet 28 644 ganger fram til midten av oktober 2014. I samme periode har programmet vært brukt til 234 951 søk etter data. I gjennomsnitt er det 400 – 500 brukere hver måned.

Java-programmer for Windows og Mac, kan ikke brukes direkte på smarttelefon eller nettbrett. Imidlertid kan Java-kode fra PC Java-program kode omskrives og gjenbrukes for å lage app'er for Android nettbrett og smarttelefoner. Denne muligheten er brukt for å lage "DISgravm" app'en som er tilgjengelig på GooglePlay. For å lage app'er for Apple smart telefoner og nettbrett må en bruke andre programmeringsmetoder.

Släktforska i Sverige

Födelse		Döds		Flyttning		Inkomst eller försörjning	
År	Dag och månad	År	Dag och månad	År	Dag och månad	År	Dag och månad
<i>Kvarnkullen</i>							
1	Erck Johannesen	1809	3	Edleskog	1888		
2	h. Jeron Johansen	1812	29	Sörge			
3	h. Nils Konstance	1818	29	Allenfjär			
4	d. Hedvig Karolina	1818	27	d.			
5	s. Georg Henry	1813	1	Stensby			
6	s. Konrad Kristian	1814	22	d.			
7	s. Alf Holger	1817	10	d.			
8	d. Amette Victoria	1819	24	d.			
9	d. Margit Josefa	1811	3	d.			
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							
26							
27							
28							
29							
30							
31							
32							
33							
34							
35							
36							
37							
38							
39							
40							
41							
42							
43							
44							
45							
46							
47							
48							
49							
50							
51							
52							
53							
54							
55							
56							
57							
58							
59							
60							
61							
62							
63							
64							
65							
66							
67							
68							
69							
70							
71							
72							
73							
74							
75							
76							
77							
78							
79							
80							
81							
82							
83							
84							
85							
86							
87							
88							
89							
90							
91							
92							
93							
94							
95							
96							
97							
98							
99							
100							

Prova gratis*)
i en vecka!

Gå till www.arkivdigital.se/kod/SLDN1501
Erbjudandet gäller till 31 juli 2015 (enbart nya kunder)

*) Du betalar ingenting och förbinder dig inte till någonting. Efter en vecka avslutas abonnemanget utan att du behöver göra något.

ArkivDigital har källmaterialet

Aldrig förr har det varit enklare att finna förfäder och släktingar i Sverige!

ArkivDigital digitaliserar sedan ett tiotal år svenska kyrkböcker och annat källmaterial och gör dem tillgängliga på internet.

Med ett abonnemang får du tillgång till ArkivDigitals ständigt växande databas med över 100 miljoner sidor med gamla dokument. Du kan söka dina förfäder och släktingar i hela Sverige (och på Åland) i födelse-, vigsel- och dödböcker,

flyttningslängder och i de så kallade husförhörlängderna (se bilden), ett slags kontinuerligt förda folkräkningar (folketellinger).

Passa på att prova ArkivDigital gratis och leta efter dina svenska släktingar inte bara i kyrkböcker utan också i bouppteckningar, militära rullor, skattelängder, fängelsearkiv, rättegångsprotokoll och sjömanshushandlingar.

ArkivDigital låter dig släktforska i Sverige när du vill och så mycket du orkar!

www.arkivdigital.se

ArkivDigital
Din nyckel till historisk kunskap

ArkivDigital digitaliserar historiskt källmaterial med nyaste teknik och tillhandahåller bilderna via internet åt historiker, släkt- och hembygdsvetare och andra intresserade. Bolaget startade 2005 och har ca 35 anställda och 370 aktieägare.

Samene i Norge

I Slegt og Data nr. 4/2014, har Svein Davidsen en informativ artikkel om "De første norske kvinnene". Men i tillegg til mye nyttig informasjon, formidler han også noe som trolig er en foreldet hypotese om samiske kvinner.

Oppfatningen for 25 år siden var at det samiske folket opprinnelig kom fra Sibir. Med introduksjonen av moderne genteknologi forsvant denne myten på et blunk. Jeg skal illustrere det komplekse bildet ved først si noe om den opprinnelige innvandringen til Norge etter istida for kanskje 10.000 år siden.

Ikke to, men flere "folkeslag" i Norge

Innvandringen til Norge foregikk ved at flere folkegrupper kom til Norge på forskjellig tidspunkt fra steinalderen til jernalderen. De første mannlige innvandrerne kom som jegere, og erobret først Østlandet og Trøndelag og fortsatte videre nordover. Seinere kom det to grupper av "jordbrukere" til Østlandet og Vestlandet. Også disse dro videre nordover. Den fjerde gruppa kom mye seinere, og utgjør nå halvparten av vår mannlige, samiske befolkning. De tre første folkegruppene var omtrent like store, mens gruppa av mannlige samer var mindre. Innvandrerne haplogrupper har fått hver sin bokstav, med undergrupper av tall og bokstaver. Den første mannlige haplogruppen som kom til Norge heter "I", de to neste er undergrupper av "R" og den samiske klanen er en undergruppe av "N".

Det er nå langt på vei dokumentert at I-klanen og den ene R-klanen kom nordover fra sør-øst i Russland (rundt Svartehavet) og at den andre R-klanen kom fra Spania. N-klanen kom trolig fra områdene nord for Det kaspiske

hav via Finland. Haplogruppene I og R er forelengst integrert som "nordmenn" – ingen ser i dag særlig forskjell på medlemmene av disse opprinnelige klanene.

Kvinnene

Kvinnene ser ut til å ha hatt en helt annen innvandringshistorie, særlig gjelder det de "samiske" kvinnene. De fleste kom etter alt å dømme ikke nordover sammen med den "finske" (mannlige) haplogruppa N, men fulgte vandringsruta gjennom Vest-Europa fra Spania/Sør-Frankrike til Norge. Også disse kvinnene har sine genetiske kjennetegn. I Finnmark er det særlig to kvinnelige haplogrupper som dominerer, undergrupper av U og V – begge med opprinnelse i Spania, kanskje kom de nordover sammen med R-gruppa av menn. Men også den kvinnegruppa som dominerer i Sør-Norge, nemlig H, er representert blant de "samiske" kvinnene. Den gamle teorien om at U- og V-kvinnene vandret fra Spania østover tilbake langs Middelhavet til sør i Ural-fjellene for å bli koplet til N-klanen av menn før de sammen vandret nordover, er derfor blitt revidert de siste årene (jfr. Kristina Talbert m.fl. (2004) der det heter: «The results indicates that the origin of U5b1b, as for the other predominant Saami mtDNA haplogroup, V, is most likely in western, rather than eastern, Europe»).

Andre teorier må til

Hvordan skal vi så forklare at halvparten av de samiske menn har finsk avstamning (N) og at resten av mennene har samme avstamning som andre norske menn? Og hvordan skal vi kunne forklare at så og si alle

samiske kvinner har vesteuropeiske og ”norske” aner og at de fulgte nordskekysten nordover før de bosatte seg i Finnmark, trolig i hovedsak sammen med haplogruppene I og den ene av R-gruppene av menn?

Det er naturligvis knyttet usikkerhet til svaret, men vanlige teorier om hvordan ulike folkeslag erstattet hverandre i gammel tid, kan trolig anvendes også her. Finnmark ble befolket allerede i steinalderen for minst 5000-6000 år siden (under de lange varmeperiodene den gang). De finske (mannlige)

innflytterne kom trolig først for et par tusen år siden (eldre jernalder?). De fortrengete etter alt å dømme i alle fall noen av de opprinnelige mannlige ”norske” bosetterne/haplogruppene, og overtok de ”norske” kvinnfolkene. Den kvinnelige (”samiske”) befolkningen i Finnmark, har bare et ubetydelig innslag av haplogrupper som kan forbindes med Asia. Dette er en fullgod forklaring på hvorfor det samiske ”urfolket” i dag består av nesten 100 % ”norske” kvinner, av 50 % ”norske” menn og av 50 % menn med finsk

avstamning. Det etniske grunnlaget for dagens samiske befolkning er altså nokså annerledes enn de tradisjonelle oppfatningene.

Litteratur:

Kristina Talbert m.fl.: ”*The Western and Eastern Roots of the Saami – the story of Genetic “Outliers” Told by Mitochondrial DNA and Y Chromosomes*”. I *The American Journal of Human Genetics*, April 2004; 74 (4): 661-682.

Odd Handegård

Skal MyHeritage kvele slektsgranskingen?

Det har vært skrevet en del om MyHeritage. Dette er et israelsk firma som ble startet i 2003 og som har hatt en eventyrlig vekst, og som ifølge Wikipedia har mer enn 75 millioner brukere. Denne veksten har skjedd takket være investorer som har gjort det mulig for dem gradvis å kjøpe opp andre firmaer som driver med nett-genealogi. I 2011 kjøpte de den amerikanske databasen FamilyLink.com, i 2012 Geni.com og i 2013 leste vi at de hadde kjøpt mormonenes database FamilySearch. Samtidig med dette oppkjøpet har de vært veldig flinke til å utvikle smarte løsninger for å søke i denne databasen med over 5 milliarder poster. Og nå har de også gratis-apper for iPad, iPhone og Android slik at man kan studere slektstrær og familiebilder. For noen år siden fikk vi som vedlegg til Slegt og Data en gratis-diskett med programmet. De reklamerer med en gratis prøveperiode der man kan søke i MyHeritage, men så begynner taksa-

meteret å løpe. Og det kan bli en dyr hobby å drive med slektsgransking.

I siste nummer av Slegt og Data leste vi at The Master Genealogist (TMG) ikke lenger kan drive med support og vedlikehold av programmet. Dette er et problem som kan oppstå for en rekke andre slektsprogrammer. Gründerne begynner å bli eldre, nye media dukker opp og programmene må tilpasses disse. Etter hvert risikerer vi at vi sitter igjen med 2-3 alternative slektsprogrammer, og da vil gjerne de med sterkest økonomi vinne.

På den annen side må vi huske på at et slektsprogram ikke er noe hokus-pokus for å finne ut av slekten. Det er bare et teknisk hjelpemiddel til å binde sammen en masse små detaljer, men alle disse må man selv finne frem til. Hvis man ikke da tar sjansen på å bruke data fra en annens arbeid og stoler på at opplysningene er 100 % korrekte. I de anonyme databasene som FamilySearch og Geni er det

omtrent umulig å få rettet opp en feil som en mer eller mindre slurvete slektsgransker har lagt ut. Jeg vet ikke hva DIS-Norge kan gjøre, men vi må alle være oppmerksomme på faren ved MyHeritages monopolisering.

Hilsen dn05617
Frederick Gram, Oslo

DNA som kilde og metode i slektsforskning, et udekket behov

På lederkonferansen i høst argumenterte jeg for at DIS-Norge, Slekt og Data som organisasjon bør komme mer på banen når det gjelder DNA og genealogi. Spørsmålet er hvilken strategi vi skal velge. Det er et udekket behov for mer kunnskap om DNA på alle nivå i vår organisasjon.

- Som alltid må vi sette enkeltmedlemmenes behov i første rekke, men det er ikke enkelt å definere disse behov. Vi vet ikke hvor mange av våre medlemmer som har tatt ulike DNA-tester. Kanskje kan det dreie seg om et par tusen. Norgesprosjektet DNA som vi samarbeider med, har over to tusen tilknyttede. I tillegg kommer et betydelig antall som har testet seg utenfor Norgesprosjektet DNA. Kampanjen før jul fra FamilyTreeDNA (FTDNA), den største aktøren i markedet, førte til ca. 300 nye tilknyttede til Norgesprosjektet DNA.

DIS-Oslo/Akershus har startet en DNA-brukergruppe som har sitt første møte i slutten av januar. Det har til nå

meldt seg 36 interesserte medlemmer, og vi har en stor utfordring i å organisere virksomheten i denne brukergruppen. Dette vil vi rapportere om senere.

DNA-forumet på Slektsforum med kunnskapsrike Anne M. Berge som moderator vil være en sentral kilde for informasjon til medlemmene og andre interesserte. Interessen for nettinformasjon om DNA er generelt meget stor, det kan man se av de mange innlegg på ulike slektsfora på Facebook. Ulempen med sistnevnte er at interessante opplysninger er nesten umulig å finne igjen. Det er derfor en sterk oppfordring til alle interesserte medlemmer om å bruke DNA-forum på Slektsforum. Her kan spørsmål og svar lett finnes igjen. Slektsforums store fordel er nettopp at man kan abonnere på de emner man er interessert i. I tiden som kommer kan det også ventes mye nytt og aktuelt stoff her, under punktene:

1. Y-DNA - direkte farslinjer
- Mannlig patrilineær testperson

etterlyses

2. mtDNA - direkte morslinjer
- Matrilineær testperson etterlyses
3. Autosomaltest/FamilyFinder
4. Generelt om DNA-testing for slekt
5. Arkeologi, antropologi og spekulasjon

På organisasjonsnivå må vi øke DNA-kompetansen hos tillitsvalgte. Det er en oppgave for den sentrale ledelse å få i gang kurs, slik at alle distriktslag har tilbud på dette området av slektsforskning. Likesom kunnskap om utnyttelse av dataverktøy i sin tid var grunnlaget for fremveksten av DIS-Norge, vil DNA-testing og tolkning av funnene være en forutsetning for fremtidens genealogi. Vi kan ikke drive med «blyant og kartotekkort» på dette området.

*Carl Birger van der Hagen
Leder DIS-Oslo/Akershus*

Mere irritert

Jeg har lest innlegget fra mannen som ikke er sikker på om han vil fortsette medlemskapet. Jeg syns derimot at det er helt på sin plass at leserne blir klar over feil og mangler i diverse slektsprogram. Han må huske på at noen av leserne er relativt nye i slektsforskning. De trenger å bli klar over fallgruvene. Som eksempel kan jeg nevne to Kari Olsdtr. i mitt eget slektstre. En født i 1763 og en født i 1764. Lenge hadde jeg Kari f. 1763, og derfor feil forfedre i treet mitt. Jeg er overlykkelig for damen som gav meg beskjed om at den Kari jeg hadde, døde 6 mnd

gammel. Leserinnlegget sier videre at det ikke er like viktig for alle at alle opplysninger skal være 100 %. Vel, mine, og de fleste andre sine, antar jeg skal være 100 % så langt det lar seg gjøre. Du er tilfreds med å søke deg frem i det som er tilgjengelig på nett. Jeg tror at vitsen med slektsforskning er å få det 100 % riktig, hvorfor driver vi ellers med det? Selv om data før 1700 - 1750, før kirkebøkene, er vanskelig og tidkrevende å finne!

Liv Vardeberg

Minneord etter Geir Nilsen sin bortgang

AV OTTAR SOLBERG

Det var ei uventa og trist melding vi fekk om at leiaren vår i DIS-Sogn og Fjordane, Geir Nilsen, døydde brått på Haukeland sjukehus den 25. januar.

Geir vart vald som styremedlem i DIS-Sogn og Fjordane i 2004 og tok over som leiar i 2008. Han har vore ein engasjert, inspirerende og dyktig

leiar. I tillegg til arbeidet som leiar var han DIS-treff-fadder. Geir såg tidleg at registrering og fotografering av gravminne var eit verdfullt tilbod til slektsgranskinga. Han var pådrivar for dette i Sogn og Fjordane og registrerte/fotograferte gravminne i fleire kommunar. Geir sine gode datakunnskapar

fekk han nytte av i vervet som leiar. DIS-Norge/DIS-Sogn og Fjordane er takksam for alt arbeid som Geir la ned gjennom alle desse åra. Våre tankar og medkjensle går til Geir sin familie som no sit att i sorg og sagn.

NOTIS

Hvordan kan jeg best søke i kildene for å finne slekt?

Digitalarkivet.no har publisert en nytting sak med søketips til Digitalarkivets digitaliserte kilder, her er det mange nyttige tips! Den viser oss hvordan man praktisk kan gå fram for å finne og verifisere en person til slekthistorien.

Artikkelen er skrevet av Tone Mærete Bruvik, rådgiver i Digitalarkivet/Statsarkivet i Bergen

Digitalarkivet er for alle slektsforskere den viktigste nettportalen for å søke i kilder - så her må du ta deg en tur innom, hvis du ikke allerede har gjort det!

Artikkelen tar utgangspunkt i Mathias Kristian Matiasen Nordås, f. 1865 - d. 1955 i Bergen.

Hun starter med et fotografi som

også har en bildetekst. Det hun ellers visste om Mathias Kristian, som var hennes oldefar, var hvor han var fra, at han vokste opp hos en fosterfamilie, at

han hadde en tvillingsøster og navnet hennes. Så da hadde hun noen holdpunkt før søket i digitalarkivet startet.

Søk i kildene

Personsek | Eiendomssøk

SØK | Avansert personsek

Finn kilder å søke i

- Siste 100 utlagte
- Finn kilde

Nytt fra Digitalarkivet

6. mai 2015: Flere kirkeboksdata er lagt ut. Vi ønsker Kristine Rakke Østby velkommen som gjest i Digitialpensjonatet! Gå til Siste 100 for en komplett liste over bidragene.

30. april 2015: I forbindelse med 200-årsjubileet for 1815-tellingen har vi lagt ut nye transkriberinger

Snarveier

- Folketellinger og manntall
- 1664-1666 (skannet) | 1701 (skannet) | 1701 | 1769-1855 | 1801 (skannet) | 1801 | 1865 (skannet) | 1865 | 1875 | 1885 | 1891 (skannet) | 1900 | 1910
- Kommunetellinger | Fulltekstavskrifter
- Kirkebøker
- Skannede kirkebøker | Ny løsning for skannede kirkebøker (beta) | Transkriberte

Så sin far bli henrettet

AV PER JEVNE

MED SIN FARS HODESKALLE: Vasil Stefonishim fant sin fars hodeskalle femti år etter at faren ble henrettet av tyskerne. Foto: Per Jevne

Ukraina, 1993

Femti år etter at den ukrainske partisanen Dmitri Stefonishin ble henrettet av tyskerne i byen Khodorov den 18. februar i 1943, ble hans legeme funnet i en massegrav. Endelig kunne sønnen Vasil få fred i sjelen. Far vil nå få en gravplass i landsbyen. Det var på en reportasjereise i Ukraina vi kom over denne meget spesielle saken. På vår reise gjennom et fritt Ukraina kom vi til byen Khodorov noen mil nord for Lvov. Vi var innom byens administrasjon og spurte byleder Mikhail Khaluk etter veien videre. Fortalte hvor vi kom fra og at ukrainsk hverdagshistorie var av betydning for oss. Straks ble vi loset gjennom byens gater og til byens idrettsplass. Her var noe vi måtte se fra Ukrainas dystre historie, mente bylederen.

I et hjørne av idrettsplassen, rett under det solide murgjerdet som gikk rundt plassen, var et dypt hull. Et stykke bortenfor satt to kriminalmedarbeidere fra Lvov-politiet og sorterte knokler og hodeskaller! En massegrav fra krigens dager var funnet, og 66 år gamle Vasil Stefonishim hadde funnet sin far.

- Jeg bodde i nabolandsbyen da far og ni andre, derav en kvinne og en gutt, ble skutt av tyskerne. De var partisaner, eller samarbeidet med dem, forteller Vasil. Hver natt til den 18. februar kom far til meg i drømme og ba meg om å lete opp graven og få ham i vigslet jord. Det var menn fra byen Khodorov som påviste massegraven. Som unggutter lå de i gresset et stykke unna og så henrettelsene av de ti.

- Men hvordan visste du hvem

som var din far blant de ti, Vasil?

- Far hadde store ben, nummer 45 i sko, og de største støvlene I graven var nummer 45. Det var far. På gressmatten ligger ti hodeskaller på avisappir. Vasil går bort til registreringsnummer åtte og løfter hodeskallen.

- Her er far. Og her er kulehullet i bakhodet. Nå skal han begraves i hjembyen. Endelig slutt på drømmene. Vasil ser alvorlig på oss. Forsiktig legger han hodeskallen ned på avisappiret. Tårene sprenger på.

Denne artikkelen sto i Uke-Adressa 1993.

Den første «Lille-Bjørn» utdelt

AV ÅGE NORTUN

Styret i DIS-Norge, Slekt og Data, har bestemt at det skal innføres en hederspris som distriktslagene skal kunne dele ut til medlemmer som har gjort seg fortjent til det.

Styret i DIS-Møre og Romsdal var like etter jul på utkikk etter en hederspris til å bruke i sitt distriktslag. Undertegnede nevnte dette for Jonny Lyngstad. Han satt inne med opplysninger som vi ikke hadde. Jonny kunne opplyse at den sentrale ledelsen i DIS-Norge på siste styremøte hadde vedtatt at en slik hederspris skulle innføres.

Dagen etter tok jeg kontakt med generalsekretær Knut Bryn, og etter noen møter, telefoner og mailer var

«Lille-Bjørn» kommet til Molde til ønsket tid. Flott levert Knut!

På årsmøtet til DIS-Møre og Romsdal på Sjøholt ble første hedersprisen utdelt til Terje Misund som har lagt ned en fantastisk jobb. Han har vært leder for DIS- Ørskog/ Vestnes sammenhengende i 20 år. Han har faktisk nå startet på de neste 20 år!

Leder i DIS-Møre og Romsdal engasjerte hele salen, og ikke minst Terje Misund, i en avledningsmanøver der Terje gikk rundt og viste frem krystallbjørnen vi hadde fått tilsendt. Samtidig ble det på storskjermen vist bilde av en helt lik bjørn, men denne sto på et isflak. Alle i salen ble bedt om å være med på å velge hvilken

bjørn som skulle brukes. Det ble stort flertall for bjørnen uten isflak. Da Terje kom for å gi bjørnen tilbake spurte jeg: «Hvilken bjørn ville du hatt da, Terje?» «Jeg ville hatt denne som jeg har i hånden» svarte han. «Da skal du bare ta den med deg hjem, Terje» sa jeg. «Hedersprisen er din til odel og eie!». Hele salen reiste seg og klappet. Terje Misund ble totalt overrumplet. Det var en rørt Terje som takket for prisen da det gikk opp for ham hva som hadde hendt. Tusen takk, Terje - håper du fortsetter ditt gode arbeid!

Den første lokalgruppa

AV ÅGE NORTUN

**Den første lokalgruppa i DIS- sammenheng,
DIS-Ørskog/Vestnes feirer 20 års
sammenhengende drift i 2015**

Den 17.10.1995 samlet en gjeng med DIS-medlemmer fra kommunene Ørskog og Vestnes seg på Sjøholt. Det var godt fremmøte, og før de gikk hver til sitt den kvelden var Norges første lokalgruppe i DIS-sammenheng stiftet. De har siden 1995 hatt sine månedlige møter annenhver gang på Vestnes og i Ørskog.

Dannelsen av en lokal gruppe falt ikke i helt god jord sentralt med det samme, men nok om det. Ordningen med mindre grupper i distriktslagene var kommet for å bli, og tendensen er økende. Her i vårt fylke var det mye topografien som gjorde at dette ble en god løsning. DIS- Møre og Romsdal har i dag 12 godt fungerende grupper.

DIS-Ørskog/ Vestnes drev godt i mange år. Terje Misund stod som leder og måtte gjøre det meste selv. Etter mange år ønsket han at flere skulle dra

lasset sammen med han, men dette fikk han ikke til. Med en krevende jobb til daglig hadde han ikke tid til å tenke på program for møtekveldene, og etter hvert ble det bare en liten gruppe som drev med kirkebokregistreringa på møtene. Terje hadde ikke overskudd og tid utover det å gjøre det praktiske for å få kveldene avviklet. Futtan og farten i laget forsvant etter hvert og medlemmene uteble. På høsten 2014 satte Terje foten ned og krevde at noen må hjelpe til eller bar det mot nedleggelse. Styret i DIS-Møre og Romsdal ble bedt om hjelp.

Styret i DIS-Møre og Romsdal tok dette alvorlig og møtte med 3 representanter i åpent møte på Vestnes for DIS-Ørskog/ Vestnes 27. januar 2015 sammen med 17 medlemmer av gruppen. Leder for DIS-Møre og Romsdal, Åge Nortun, fortalte litt om hvordan andre lag/ grupper i Møre og Romsdal organiserer seg. Han fortalte også at Terje har sagt seg villig til å fortsette om han fikk med seg flere i en "ledergruppe". Etter litt betenkningstid i salen

Falne fra 2. verdenskrig

Det er nå 75 år siden den tyske invasjonen av Norge. I denne forbindelse har VG i samarbeid med DIS-Norge laget en søkbar oversikt over de som falt for Norge i løpet av krigen. Det kan søkes etter person, sted eller hendelse. Treff i databasen gir tilgang til artiklene i firebindsverket "Våre falne" som ble utgitt 1949-1951.

I tillegg til søkefunksjonen, har VG laget en meget interessant og tankevekkende kartpresentasjon av de

enkelte hendelser der man selv kan velge tidsperiode eller starte en animasjonsvisning.

Datagrunnlaget for søketjenesten til VG er hentet fra DIS-Norges database "Våre Falne" som er basert på et stort arbeid som i sin tid ble gjort av vårt nå avdøde medlem Trygve Stokkan.

hadde DIS-Ørskog/ Vestnes på plass en ledergruppe bestående av to fra Vestnes og to fra Ørskog; Terje Misund, Jarle Viset, Liv Mari Misund og Thor Olaf Helland

Terje la fram en plan for møtene i DIS-Ørskog/ Vestnes for 2015 og Anders Misfjord, som har ansvaret for kirkebokregistreringa i Vestnes, snakket litt om hvor langt de er kommet, og om planene videre. I Ørskog er det Terje Misund som har ansvaret for registreringa.

DIS-Ørskog/ Vestnes er nå i en positiv utvikling, og i forbindelse med 20-års feiringen i 2015, tok de ansvar for å arrangere årsmøtet i DIS-Møre og

Romsdal. Dette gjorde de 07.03.15 på Sjøholt på en utmerket måte. Det møtte 37 stemmeberettigede til årsmøtet som ble avviklet på en flott måte.

Er tante min fars svigermor og er min bestemor også min oldemor?

ANNE GRETE MENSEN INTERVJUET BRITT IREN NEERGAARD

Britt Iren er 60 år og begynte med slektsforskning som hobby i i 45-årsalderen. Jeg spør henne:

Hva var det som fikk deg i gang med denne hobbyen?

- Interessen startet allerede i 12-13-årsalderen. Min mor hadde to søstre. En av disse, Ella, hadde sydd en fin buksedress til meg. Jeg hørte min far fortalte til noen at buksedressen var sydd av svigermor. Dette funderte jeg mye på. Hvem var denne svigermoren, hun hadde jo vært død i årevis? Etter hvert kom det fram at Ella ikke var min mors søster, men hennes mor. Dette skulle være en hemmelighet. Hun som mor kalte mor, var hennes bestemor. Dette ville jeg finne ut av.

Fant du ut av dette da?

- Ja, dette og mye mer. Og så var slektsforskerinteressen i gang. Men min mor ville ikke snakke om dette, hun holdt på hemmeligheten nesten hele livet.

NOTIS

Bind inn slektsboka!

Det er ikke forferdelig dyrt å få en profesjonell innbinding på slektsboka di. For noen hundrelapper kan boka de se like proff ut i bokhylla, som resten av bøkene dine. Du trenger ikke binde inn flere enn en. Flere bokbinderi i landet gjør dette raskt og enkelt. Har du jobbet flere tusen timer med slektsforskningen din, fortjener den en skikkelig praktinnbinding!

Å sikre kilder for ettertiden

En appell til alle slektsgranskere

Hvor ofte har du i slektsgranskingen vært frustrert over manglende kilder: kirkebøker som har blitt borte i brann, eller fotoalbumer og privatarkiv som noen fant ut at de ville kaste. Har du tenkt over at DNA er en kilde på lik linje med disse?

Hva om dine etterkommere sitter om hundre år og lurer på hvorfor du som slektsgransker ikke sørget for at det ble utført DNA-test på onkel Einar og farmor Hjørdis mens de var i live. Einar var den siste agnatiske (manns-linje-) etterkommer av en gammel linje i Nord-Gudbrandsdal. Farmor Hjørdis kunne i rett morslinje spore aner tilbake til en kjent slekt i Nordland. Og ikke engang du selv ble testet?

Kanskje river de seg i håret av fortvilelse, slik mange har gjort over de brente middelalderkriftene i København og over Eidsvolls tapte kirkebøker? Tapte kilder gjør arbeidet til slekts- og historieinteresserte vanskeligere, og i verste fall er det umulig å komme videre.

En appell til alle som driver med slektsforskning: Sørg for å bevare kilder for kommende generasjoner, for fremtiden. Test de eldste i familien før det er for sent!

Hvem er det viktigst å teste?

Alle i slekten din eller de du kjenner som er siste nålevende etterkommere i en ren manns- eller kvinnelinje bør man sikre DNA fra, ved å teste henholdsvis Y-DNA og mtDNA.

Ideelt bør alle nålevende Y-DNA og mtDNA-linjer i landet testes for å bli

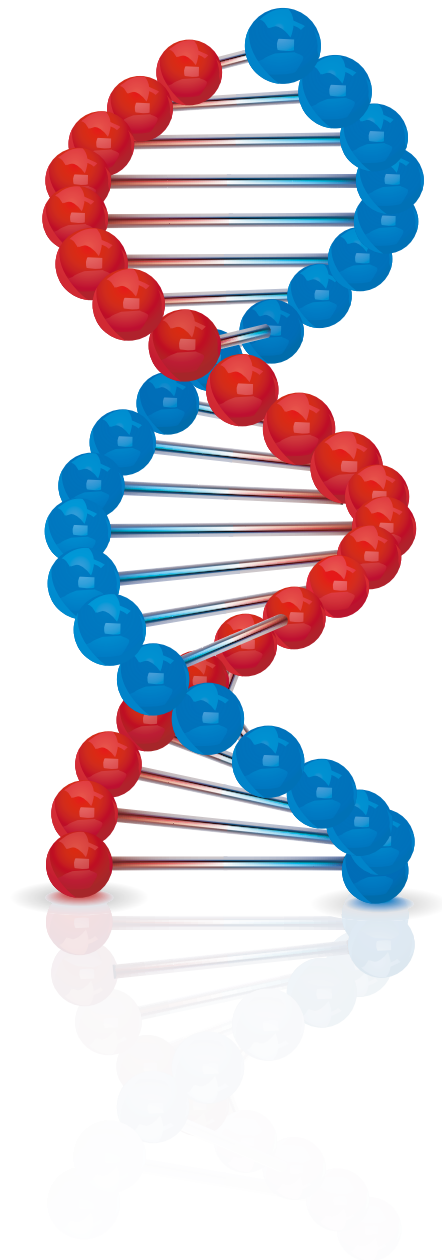
dokumentert. Resultatlistene for disse testene ligger tilgjengelig for norske slektsforskere på Norgesprosjektet DNAs lister, med opplysninger om eldste kjente ane i den direkte linje som er testet:

- <https://www.familytreedna.com/public/Norway?iframe=yresults>
 - <https://www.familytreedna.com/public/Norway?iframe=mtresults>
- Y-DNA brukes for å kartlegge og verifisere direkte farslinjer (agnatiske linjer), tilbake til samme felles stamfar. mtDNA brukes for å kartlegge og verifisere direkte morslinjer, tilbake til samme felles stammor.

Administratorene i Norgesprosjektet DNA

Anne Marit Berge, Frode Myrheim, Gunnar Sigve Aurdal, Håkon Styri, Svein Davidsen og Trond Bækkevold

www.norwaydna.no

Hvordan tyde kirkebøkene?

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Hver tirsdag mellom tolv og to samles slektshistorikere i Lier på det gamle bygdetunet. Her guider Tore Stustad dem gjennom den store utfordringen for de fleste nyslåtte slektsforskere. Hvordan tyde kirkebøkene?

Det er fire ivrige slektsforskere som har møtt opp denne tirsdagen i februar. Mens en av dem er helt fersk, stanger en annen hodet i veggen på jakt etter en formor. Hun finnes i kirkebøkene med kommentaren “druknede sig”, men er det egentlig rett person? Etternavnet er jo ikke riktig...

- På 1800-tallet hadde ikke ektepar samme etternavn. Som regel la man “datter” bak farsnavnet - eller man brukte stedsnavnet. På 1900-tallet begynte man med faste slektsnavn, og i 1923 ble det fastlagt ved lov om at man skulle ha faste slektsnavn. Mellom 1900 og 1923 var det mye tull., forklarer Stustad.
- Slektsnavn var fra 1850 “adressene”. Feldberederen (som da jobbet med å berede skinn) var ugift før hun druknet seg. Stustad mistenker da at kvinnen ikke er den formoren man leter etter, og ber slektsforskeren om å sjekke klokkerboka. Det viser seg at denne klokkeren har vært lat i sin yrkesutøvelse, og ikke notert seg de døde. Ofte gir klokkerboken svar på ting man lurer på - siden klokkeren gjerne skrev penere enn presten.
- Dumt for oss at klokkeren var lat. Klokkerboken var jo en sikkerhetskopii av prestens bok. Vi vet ikke helt

hvordan denne ble ført, men mye tyder på at klokkeren hadde egne notater, kanskje refererte de fra samme møte, slik at klokkerboka ikke bare er en kopi av prestens, sier Stustad.

De vanskelige dødsårsakene

Å lete etter død tidspunkt er noe av det vanskeligste man kan lete etter i kirkebøkene. Man må starte å lete ni måneder før siste barn er født, og ikke gi seg før den avdøde kunne ha vært hundre år.

- Jeg ble veldig overrasket da jeg leste 1814-protokoller og fant noen som ble over hundre år. Det var ikke så vanlig da, som nå, sier Stustad.
- For å få tilgang til primærkildene har Stustad oppsøkt bibliotekene for å lete i de skannede kirkebøkene. Noen ganger har han funnet at de som har transkribert kirkebøkene, også har gjort feil. Ja, han har endog gjort feil selv.
- Dette er jo håndskrift, og jeg har selv blitt lurt, sier Stustad som selv har en slektsgåte han aldri har kommet til bunns i.
- En forfar var fisker i Hadsel. Han ble sluppet ut fra tukthuset i Trondheim

Det er ikke bare tekniske tips man finner på slektskafeer og arbeidsmøter landet over. I Lier sitter den svært erfarne Tore Stustad, som gjerne tar et foredrag eller to på sparket, når det åpner seg en mulighet.

i 1866. Det er siste livstegn fra ham. Var han fisker og døde på havet, ble det ofte ikke oppført i kirkeboka, men i lensmannsboka. Disse er borte i Hadsel. Kona blir oppført som enke i 1875. Døde han på havet, eller stakk han bare av?, spør Stustad seg

Lyver på alderen?

Folketellingene før 1900 spurte bare om alderen på de i hustanden. Dette kan man ikke stole på. Ofte visste de ikke selv hvor gamle de var - eller hvor gamle ungene var. Da er det viktig å se i kirkebøkene. Men, mange steder var det ikke presten som dømte.

- Det var viktig å dømme dem så fort som mulig. Derfor ble det mye hjemmedåp. Jordmora, gårdseier, lærer eller predikant kunne foreta hjemmedåp. Mange steder hjemmedømte man nesten uansett. Barsedødeligheten var stor. Særlig under den engelske blokkaden var det hungersnød og mange barsedødsfall. Jeg lette i kirkebøkene for Modum i 1807, og 15 av 20 døde var barn under tre år, sa Stustad.

Slektsforsker eller slektsgransker?

Slektsforskere diskuterte på Facebook hva man burde kalle seg. Slektsforsker eller slektsgransker. Hva synes du?

Er ordet «forsker» mer beskyttet, slik at det bare er de profesjonelle blant oss som skal kunne kalle seg slektsforsker? Det mente Hans Anders Kjærås i «slektshjørnet» på Facebook: «Slektsforsker er en profesjonell jobb med betaling enten fra det offentlige eller fra en eller annen organisasjon eller stiftelse. Slektsgranskere som meg har det bare som hobby og syns det er gøy og lar slektsforskere være det og som jeg kan dra nytte av mange ganger for deres kunnskap.» Kjærås fikk definitivt svar på tiltale, og ikke

alle var enig med ham.

Torbjørn Steen-Karlsen mente at en slektsforsker kan kalle seg forsker nettopp fordi denne ofte bruker mer spesielle hittil utforskede primær- og grunnkilder til å lage nye slektsammenhenger som fram til nå er ukjente. «Altså bort imot hundre prosent upløyd mark. En slektsgransker er ofte opptatt av de nære ting som muntlige kilder, foto o.l. Denne strekker seg kanskje til kirkebøker og et skifte i ny og ne», skriver Steen-Karlsen. Administrator for Slektsshjørnet, Kai Henning Jakobsen, streker opp skillet slik: «Jeg kaller meg slektsgransker, dvs gransker selve slekta, men kaller meg også

forsker, da forsker jeg mer på selve menneskene i slekta, født, død, gift, vaksinert, konfirmert, historie osv.»

Og, hva sier språkrådet? Språkrådets offisielle norske ordliste skiller slik: Granske = undersøke, saumfare, gå grundig over, igjennom, undersøke vitenskapelig. Forske = drive forskning, undersøke vitenskapelig, granskef- i gamle skrifterf- i gamle skrifter / f- i runerf- i runer / f- etter årsaken til noe.

Noe klokere? Er du usikker, kan du jo kalle deg slektsdetektiv. Eller genealogist – for det vet jo uansett ingen hva er...

Hva er en maanedspige?

Noen har gjettet på prostituerte forfedre når de har kommet over tittelen «maanedspige» i folketellinger og andre steder.

Sannheten er nok mer sømmelig enn det. I boken «Breve fra Kongo» skriver V.M Aubert fra Stanleyville i 1905:

«Det er jo ikke oppportunt hjemme at skrive om, at man har Tjenere; kan man derimod fortælle, at man ingen har, og hvor godt man klarer sig uden, se daa slaar man til Lyd for en stor Sag; thi det er jo Maalet at greie sig foruden Tjenere. Som en Overgang har man vel hist og her endnu en Maanedspige, som gjør det grøvste, men Idealet er jo, at i en almindelig borgerlig Familie der skal Husmoderen greie Hus og Mad og Børn, mens

Papa gaar paa Kontoret, kommer hjem sliten til Middag, faar sig en uforstyrret Lur, begiver sig atter paa Kontoret for sa om Aftenen at hvile ud over Aviserne, — og ingen Forstyrrelse i Aviserne! — indtil han med en lydelig Gjesp forkynder, at Dagens velsignelsesrige Samliv er tilende.»

En maanedspige er med andre ord en hushjelp uten fast ansettelse, antakelig for å komme innom og ta det grøvste av husarbeidet en eller flere ganger i måneden.

Web- leder- seminar

Slekt og Datas redaktør tipset om god intervjueteknikk på vårens weblederseminar på Hamar.

- Tyn intervjuobjektet. Still intrikate spørsmål. Prøv litt humor. Litt snert for at folk skal lese den ferdige teksten, var noen av tipsene hun ga, før hun ga deltakerne en pratisk oppgave, nemlig å intervju hverandre.

- Prøv å lokke ut spesielle situasjoner eller hendelser av hverandre, var beskjeden de fikk.

Lars Jørgen Ormestad
intervjuer Per Aase Andresen

Liv Ofsdal intervjuer Steinar
Winnem

Norsk gruppe i Danmark

AV INGRID BONDE NIELSEN, FORMAND FOR SYDKYSTENS SLÆGTSFORSKERFORENING I GERSAGERPARKEN

Denne efterlysning blev bragt på DIS-Danmarks forum i februar 2014 og siden da er en gruppe stiftet med 10 deltagere og 4 møder blevet afholdt. Deltagernes slægtsforskning i Norge dækker fortrinsvis Nordland, Trøndelag, Hordaland, Sogn, Hardanger, Buskerud, Agder og Østfold. Forskningen strækker sig fra 1900-tallet og for en dels vedkommende langt tilbage i tid. 3 af deltagerne er norskfødte.

Gruppens 1. møde fandt sted på Rigsarkivets skolestue, som man havde fået lov at lægge beslag på en lørdag formiddag. Samtidig så man Rigsarkivets udstilling ”Norge 1814 – katastrofen”. Næste møde, hvor der for alvor blev snakket slægt og hvordan man bærer sig ad med slægtsforskning i Norge, fandt sted privat i Greve syd for København. Det blev besluttet, at få arbejdet med en linksamling med gode norske links udarbejdet. De 2 næste møder blev afholdt i den norske sømandskirke i København og herfra

er lidt beretning og stemningsbilleder.

Interessegruppen mødtes tirsdag den 21. oktober i kirkens bibliotek for at snakke slægtsforskning og se på hvad kirkens bibliotek indeholdt af litteratur, der kunne være interessant. Deltagerne blev hilst velkommen af kirkens seniorpræst, Magne, der tilbragte nogen tid med at fortælle om hvordan kirkebøger er ført i Norge, samt om norske forhold under 2. verdenskrig og problematikken, der tidligere var med hvordan minoriteter som samer, blev behandlet i Norge. Kirkens yngre præst, Pål, kom og præsenterede sig for gruppen og deltog herefter i snakken, alt imens man nød den bestilte kaffe og gode norske vafler fra kirkens cafe. 3 timer forsvandt lynhurtigt og da deltagerne tog afsked med de meget gæstfrie præster, blev man inviteret til atter at afholde møde i biblioteket. Denne invitation blev taget imod med glæde og ved det kommende møde, også i biblioteket, blev

deltagerne budt på en rundvisning i kirken og som man ser her, set på præsternes ornater og fik denne fine sømandskirkes historie fortalt.

Næste møde finder sted i sommeren 2015 og bliver afholdt i en af deltageres slægtsforskerforenings lokaler, men møde i kirkens bibliotek vil være et af mødestederne fremover også. Gruppens størrelse på 10 deltagere er passende til at alle rundt om et bord kan blive hørt, det er nok vigtigt en sådan interessegruppe ikke bliver for stor og 4 møder årlig også tilpas, slægtsforskerne i denne gruppe er stort set alle stærkt involveret i arbejde i diverse slægtsforskersammenhænge.

Med denne artikel håber gruppen, at ideen med dannelse af en tilsvarende interessegruppe i Norge, hvor deltagerne har danske rødder, kan se dagens lys, og at man over landegrænser kan give gode råd og evt. yde lidt slægtsforskerhjælp.

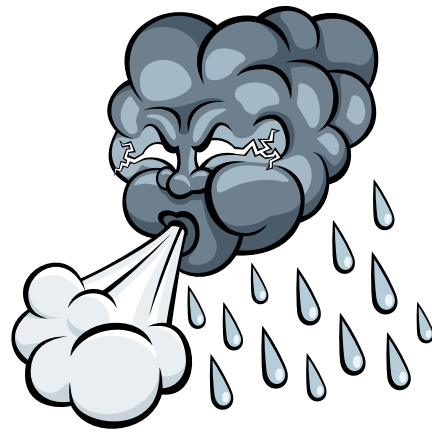
Den norske gruppen i Danmark har blandt andet hatt møter på den norske sømandskirke i København. Kirkens cafes vafler er blevet kåret som de bedste blandt vafler man byder på i norske sømandskirker i verden, har jeg fået fortalt - og gode er de bestemt, skriver Ingrid Bonde Nielsen.

Fred med dit støv står det på enkemadame Ane Bang sin gravstein ved Kjerringøy gamle handelssted. Slekt og Data er interessert i morsomme og interessante gravsteiner. Den som sender inn det beste bidraget, vinner en bok. Dette bildet er innsendt av Sylvi Sortland, Bodø.

DIS i Stormen

AV MAGNE MÆLE OG ANNE GRETE MENSEN

Stormen er et fantastisk bygg med utrolig gode møtelokaler for DIS-Salten Slektshistorielag. Det må være konklusjonen etter at Bodøs nye bibliotek sto ferdig senhøstes i 2014.

Distriktslaget har i alle år hatt et godt forhold til biblioteket. Vi har hatt våre medlemsmøter der til tross for kummerlige forhold med rigging av reoler, bord og stoler, før og etter møtene, og ofte med flere interesserte enn det var plass til.

Vi har holdt ut og levd med håpet om at vi skulle få det bra i nye lokaler, og det har skjedd til fulle!

Medlemsmøtene holdes i Litteratursalen, og der er det plass til ca 150 personer. Er Litteratursalen opptatt, ryddes en fløy i salen i 1.etasje, og vips er det plass til minst 150 personer her også. I tillegg er det bare å bestille rom til andre aktiviteter. Vi har holdt kurs i skanna kirkebøker på møterom med plass til ca 20, og vi har hatt styremøter i ett av de små studierommene. Til høsten blir det Slektsforskerdag på Stormen bibliotek.

Grunnen til den store oppslutningen

om møtene våre skyldes at vi i stor grad har hatt foredrag med et historisk tema som går videre enn det rent slektsfaglige. Så er møtene våre åpne for alle, ikke bare for medlemmer.

Åpne møter vil biblioteket gjerne ha og stiller derfor med gratis lokale til oss.

Da vi, sammen med Bodø kommune og biblioteket arrangerte lanseringen av tredje bind av Bodø bys historie, kom det så mye folk at mange måtte avvises («folk var sinte» sier en bibliotekansatt). Vi avtalte derfor med foredragsholder en reprise på januar-møtet vårt. Det kom 165 personer.

Dette sier det meste om den populariteten Stormen har fått. Biblioteket har hatt stor økning i besøkstall og utlånstall etter flytting, og aktivitetene har vært mange. Kulturhuset og biblioteket har en felles aktivitetskalender på nett, og her tar de også med DIS-Salten Slektshistorielags møter.

Mange kaller bibliotekbygget for Bodøs nye storstue, og det med rette. Biblioteket har fått en fin beliggenhet med utsikt mot havnen og moloen gjennom de store, høye vinduene mot

vest i hovedsalen i 2. etasje. Her er store luftige rom, god plass mellom reolene, gode sittegrupper, kafé der man også kan ta kaffekoppen med inn mellom reolene og her er et hyggelige og serviceinnstilt personale.

Biblioteket er for øvrig ett av to tvillingbygg. Det andre er Stormen konserthus som har hatt like stor suksess og som allerede har høstet internasjonal anerkjennelse, mest for en utrolig god akustikk. Byggene er tegnet av arkitektene Daniel Rosbotom og David Howarth, etter en konkurranse i 2009 i hvor de vant med prosjektet "urbane figurer".

DIS-Salten har hatt en stor økning i antall fremmøtte på medlemsmøtene etter flyttingen. Noe av økningen skyldes nok nyhetens interesse, og vi er spent på om trenden forsetter. Her møter også mange ikke-medlemmer, og vi prøver å putte inn litt info om laget i håp om flere innmeldinger. Medlemstallet vårt er nå 670 aktive medlemmer, en økning på 21 fra årsskiftet.

Stormen bibliotek sett fra havnen mars 2015. Foto: Anne Grete Mensen

Stormen bibliotek – utsikt fra 3.etasje. Utsikt over hovedsalen og over havnen gjennom de store vinduene. Foto: Anne Grete Mensen

Gjertrud Jynge har laga ei framsyning ho har valt å kalle Frå landevegen. Framsyinga går på Det Norske Teatret til juni. Foto: Siren Høyland Sæter.

Ei ubehageleg slektshistorie

AV CARL MORTEN AMUNDSEN

På slutten av 1800-talet blei taterane oppfatta som eit problem. Eilert Sundt hadde drive deltakande observasjon, skrive om dei, levd med dei og lært seg språket deira i 1850-åra. Jakob Sverdrup tek opp saka i Stortinget i 1893, han snakkar om «fantevesenet». Sverdrup etterlyser nokon som kan ta opp arven etter Sundt. Det handlar om eit kristningsarbeid og eit busetjingsarbeid. Fetteren til Sverdrup, Jakob Walnum, sokneprest i Leikanger tek opp hansken. Han skulle bli Omstreifarmisjonens første generalsekretær.

– Det var tippoldefar min, seier Gjertrud. På farmor si side. Eg har tenkt på det ofte; kor fjernt og kor nært hundre år er. Mormor, til dømes. Hennar mor døydde i barselseng etter å ha fødd sitt tolvte barn. Mormor drøymde alltid om å gå på skule. Det fekk ho ikkje, ho måtte drive gardsarbeid som ho hata, og etter kvart fekk ho lære å sy. Ho sytte for at hennar barn igjen fekk utdanning, men ho

opplevde også at eit av barnebarna hennar kom og var skulelei. Søstera mi, kledd i svart droppa ut av skulen. Korleis skulle mormor forstå dette? Ei lang reise i eit og same liv. Det har skjedd mykje i det norske samfunnet det siste hundreåret.

Frå landevegen

Det skal handle om noko personleg, om tippoldefaren hennar, Jakob Walnum, den første generalsekretæren i Omstreifarmisjonen. Tittelen spelar på bladet som misjonen gav ut, Fra Landeveien. I nesten hundre år eksisterte denne organisasjonen som var retta inn mot taterane, splinten, fanten, dei reisande eller romanifolket. Mange namn har dei hatt, denne gruppa av folk som dukka opp i Noreg og i resten av Skandinavia på 1500-talet. Eg spør Gjertrud om denne tippoldefaren hennar, Jakob Walnum (1851 – 1925), om kven han var?

– Han var av presteslekt. Det var

prestar i generasjon etter generasjon i den delen av familien, frå 1500-talet og frametter. Far til Jakob var prest i Nykirken i Bergen, og det var i Bergen han vaks opp. Bror hans var òg prest forresten, og då Jakob blei sokneprest i Leikanger, etablerte dei to brørne sin første barneheim. Men sidan styrarinna på heimen ikkje ville ha noko av at taterungar fekk bu på heimen, vakna Walnum sitt engasjement for denne folkegruppa. Han skulle vere ein mellomting mellom misjonsorganisasjon og statleg direktorat.

– For hundre år sidan handla dette om kven som var norske, seier Gjertrud. – Ideen om det norske var knytt til bondekulturen. Det var viktig å avgrense seg frå andre, dei som ikkje var ein del av det norske, og sjølv om dei hadde budd i landet i meir enn tre hundre år, blei dei haldne ute. Dei var ikkje ein del av oss. Etter tippoldefar blei det verre. Han gjekk av som generalsekretær i 1918 fordi han hadde

Jacob Walnum er tippoldefaren til Gjertrud Jynge. Det er hans historie Frå landevegen er basert på. Foto: Privat.

Barn av taterslekt på Jacob Walnums barneheim. Foto: Privat.

Barn av taterslekt på Jacob Walnums barneheim. Foto: Privat.

dårleg helse. I 1930 gjekk den store psykiateren og seinare motstandsman-
nen Johan Scharffenberg til harde åtak
på Omstreifarmisjonen. Dei dreiv og
tok seg av desse ungene, sa han, men
dei gjekk ikkje laus på hovudproble-
met, og det var at omstreifarane sette
barn til verda. Fem år seinare sluttar
Omstreifarmisjonen seg til dette synet
under den nye generalsekretæren
Ingvald Carlsen, og så starta sterilise-
ringsprogrammet. Vi er i trettiåra og
rasehygien har mange tilhengjarar.

Skam

– Sjølv om han var gått av då rasehy-
gien verkeleg sette inn, skjedde det
ei utvikling også i tippoldefar si tid. I
byrjinga var dei opptekne av å frelse
heidningar i eige land, og borna blei
sett på som uskuldige. Dei skulle få
kristen oppseding, og taterane skulle
medverke frivillig. Dei skulle gi frå seg
barna frivillig, og dei skulle delta på
arbeidsleiren frivillig. Men det tok ikkje

lang tid før det blei meir og meir tvang.

– *Kjenner du skam for dette?*

– På eit vis, endå det finst ikkje nokon
sakleg grunn for det. Farmor var stolt
over bestefar sin. Han var jo ein stor
mann i si tid. Han ligg på Vestre Grav-
lund med ei vakker bronsebyste. På
støtta står det «De hjemløses venn».
vi ser det annleis no, og eg kjenner eit
samfunnsansvar. Korleis er det no? Er
assimileringspolitikken der framleis?
Eg trur det. Eg trur det er mykje av
desse haldningane som finst blant
oss i dag. Det finst der kanskje meir
skjult. Taterane er anerkjent som na-
sjonal minoritet, men dei blir framleis
usynleggjort, gløymt når ein inviterer
til offisielle tilstellingar, utegløymt frå
lærebøker i historie. I haust fekk vi
høre om taterkvinna som ikkje fekk
kjøre taxi i Kongsvinger. Eg las òg ein
kronikk av Marthe Wexelsen Goksøyr.
Ho seier at hennar minoritet, dei med
Downs syndrom, no er i ferd med å

skulle bli utrydda, slik taterane blei
forsøkt utrydda. Sjølv om språket har
endra seg, har vi stadig problem med
dei som er annleis. Vi synest vel ofte at
dei burde ta seg saman og bli slik som
oss.

– *Korleis blir forma i framsyninga?*

– Eg vil jo vere personleg, og eg kan
ikkje ta på meg å fortelje heile historia
til taterane. Det kan eg ikkje. Jo meir
eg har lese, jo vanskelegare vert det å
skape eit heilskapleg bilde. Det er så
mange ulike historier, så mange ulike
tolkingar av det som har skjedd. Eg
kan jo heller ikkje forstå tippoldefar,
for han levde i ei anna tid og tenkjer
annleis. Men eg kan kanskje forstå
i glimt, og eg vil syngje songane til
taterane. Ikkje som tater, men som den
eg er; skodespelar og formidlar, tipp-
oldebarnet til ein mann som kanskje
ville noko godt, hjelpe og frelse, men
som skapte så mykje lidning.

Verden så ganske annerledes ut da 108 år gamle Carl Falck studerte på 20-tallet. Fremdeles ser han lyst på livet. – Det er nesten for mye av det gode. På sykehjemmet der jeg bor er vi fem damer og meg til bords. Og, som Norges eldste mann er jeg jo blitt kjendis, og alle på Majorstua vet hvem jeg er, smiler han.

En levende historiebok

AV AINA JOHNSEN RØNNING

-Jeg tenker ofte på at jeg har vært heldig, sier Norges eldste mann. Nå er han en levende historiebok – ikke bare for barn og barnebarn.

Han er oppkalt etter tippoldefaren som var prest på Nøtterøy. Moren ønsket at han skulle bli prest, men slik ble det ikke. Han begynte på jusstudiene i 1926, noe som var noe mer nervepirrende enn hva dagens studenter, med daglig oppfølging og testing, opplever.

-Jussutdannelsen var da i fem år, og så hadde vi 11 dager med eksamen. Det var veldig kjedelig, for vi fikk ikke noen prøver som viste hvor man stod

før eksamen. Jeg var imidlertid helt sikker på at jeg skulle klare det, og fikk en god laud, smiler Carl Falck.

I ettertid ser han at det kanskje helst var bedriftsøkonomi han burde ha studert, men det var uaktuelt da. Dessuten var han selv veldig oppsatt på å bli jurist. En utdanning man kunne bruke til mye, også før krigen. Men, han begynte der mange nyutdannede begynner også i dag; som advokatfullmektig og dommerfullmektig.

- Særlig tiden som dommerfullmektig i Fredrikstad var utrolig fin. Jeg hadde kontor i nybyen og rettslokale

i gamlebyen, så vi pleide å ta turen rundt vollene og spise på bakeriet i Gamlebyen. Men, kontoret mitt var veldig stusslig. Jeg skjemtes over det da det kom brudepar jeg skulle vie. Da jeg selv skulle gifte meg, måtte det skje i kirken. Jeg ville ikke ha følt meg som skikkelig gift, om det skulle ha skjedd hos en dommerfullmektig, sier Falck.

Han fant seg ikke – etter eget utsagn vel og merke – damer i Fredrikstad å gifte seg med. Dessuten kunne man ikke være dommerfullmektig i mer enn to år. Dermed gikk turen inn til Oslo. Og gift ble han etter få år. En

fjernere slektning av ham som kjente gifteklare døtre, arrangerte middags-selskap og inviterte Carl Falck. Det var slik man gjorde det i den tiden.

- Fikk man en god borddame, ble man gjerne gift med henne. Og jeg var heldig med borddamen jeg fikk. Ja, tenker mye på det. Hvor heldig jeg har vært i hele livet mitt, smiler Falck.

Nøytralitetsvakt

I Oslo fikk Falck jobb først i Sosialdepartementet som sekretær. Den gang var ikke det noe stort karrieretrekk. Næringslivet trodde ikke man kunne bruke jurister fra departementene til noe særlig, men Den Norske Bryggeriforeningen mente de kunne bruke ham. Da var lovverket rundt alkoholindustrien en del strengere. Det var blant annet Falcks svigerfar som sørget for at utenbys turister fikk alkoholserving på turisthotellene. Selv om restriktive kommuner nektet hotellet alkoholserving, kunne man søke departementet og få tillatelse til å sette opp et rep som skilte utenbys turister fra lokalbefolkningen. Bare de utenbys fikk alkoholserving.

- Vi jobbet med et markedsføringsprogram som ikke ble noe av da krigen brøt ut. Det rare er at jeg ikke likte øl en gang, men i dag velger jeg heller øl enn vin, ler Falck.

I 1940 var Carl Falck utkommandert til nøytralitetsvakt på Bolærne. Han hadde hatt sine 48 dager med militærtjeneste, men det ble bare denne ene dagen i krigstjeneste. Tyskerne kom inn fjorden med et krigsskip, og Falck og hans medsoldater klarte å tvinge skipet tilbake ved hjelp av kanoner. Tyskerne svarte med bombeangrep.

- Vi tok dekning i huler som var

laget i fjellet. Vi kjente bombene falle over oss, fjellet ristet og småstein datt ned i hodet på oss. Vi tenkte at dersom tyskerne traff med en eneste bombe til, så var det over for oss. Men, da vi kom ut i dagslys og fikk inspisert skadene, var det bare et lite hull i fjellet, sier Falck og rister på hodet.

Revolusjonerte mat distribusjonen

Da norske bedrifter satset på delproduksjon til bilindustrien, var det Falck som bestemte prisene som leder av «Prisutvalget for deler og rekvisitter for autobildeleler». Deretter var ikke veien lang før han endte opp der han ble pensjonist for 40 (!) år siden. Norges Grossistforbund. Der revolusjonerte han industrien. Han hadde nemlig vært på studietur i Amerika og sett hvordan grossistene der rasjonaliserte driften.

- I Norge hadde grossistene lagerbygninger på tre etasjer ved bryggene. Heisekraner hadde man ikke, så man brukte primitive taljer for å heise opp varene. Mens man i Amerika brukte gaffeltrucker, brukte man her til lands sekketraller som man vippte sekkene opp i . Veldig primitiv! Amerikanerne var årevis foran oss, sier Falck.

Det skulle imidlertid ikke bli noen enkel jobb å overtale grossistene til å flytte ut av byene og bygge lagerhaller på en etasje. Grossist Lars Ø. Lund lot seg imidlertid overtale på en studietur til USA, og sendte telex hjem til faren der han skrev: «Stopp byggingen!». Falck fikk god bruk for kunnskapene sine i familierett. Mange av bedriftene var familiebedrifter, og skiftene da var ikke nødvendigvis noe enklere enn skiftene nå.

- Generalkonsul Alf Richard

Bjercke var en foregangsmann på området. Han sa alltid at den som skulle overta bedriften måtte få den for en rimelig pris, slik at han ikke blir for forgjeldet. Litt slik bøndene fremdeles praktiserer det, sier Falck. Han fikk etter hvert direktørjobben for grossistforbundet, men det var alltid rasjonalisering som han var mest interessert i. Blant annet var han en av de viktigste forkjemperne for at lagerbygg nærmest skulle fungere som støyskjermer langs norske riksveier, og han innførte standardiserte paller.

- Det viktigste jeg lærte på jusstudiet, var ikke jusen, men den logiske tenkingen rundt jusen. Jeg lærte jo blant annet latin og latinske lover. Det var den gang ansett som en stor fordel. Vi hadde et stort pensum i romerretten, noe som jo er ganske tåpelig, smiler Falck.

Moren løy på alderen

Falck har nå tre barn, fem barnebarn og tre oldebarn. Selv om barnebarna elsker at han forteller fra gamle dager, er det ingen slektsforskere rundt ham som stiller opp med båndopptaker. Den siste slektsboka for familien Falck kom for nesten 80 år siden. Den viser at tidligste forfar var tiendeskriver i Drammen for godt over 300 år siden. Forfatteren av slektsboken sjekket imidlertid ikke kildene sine godt nok, viser det seg.

- Mor løy på alderen med ett år. Det angret hun veldig på den dagen hun egentlig fylte 70 og ingen brydde seg om det, ler Falck og legger til.

- At noen orker å lyve på alderen med ett år!

Gamle, unge DIS-Norge

AV TONE MOSEID

DIS-NORGE

I januar 2015 rundet DIS-Norge, Slekt og Data 25 år. Dette markerer vi blant annet med dette jubileumsnummeret. Vi i styret ville ha noe som kom alle medlemmene til gode, og ikke bare ha et lokalt arrangement for de få. Nå fikk vi feiret våre sølvfargede 25 år på tillitsvalgskonferansen i april, sammen med inviterte gjester fra både NSF, DIS-Danmark og Kulturvernforbundet. Litt jubileumsfeiring har det blitt ellers også, på noen av distriktslagenes møter, for vi lar jo ikke sjansen gå fra oss til å feire litt! Men dette jubileumsnummeret av Slekt og Data er til dere alle.

Tjuefem år er kort tid, sammenliknet med ærverdige søsterforeninger. NSF ble stiftet allerede i 1926, og som NSFs leder fortalte meg under jubileumsmiddagen under tillitsvalgskonferansen: de kommer til å runde 100 år før oss. Foreningen DIS i Sverige var tidlig ute, de ble stiftet i 1980, og er verdens eldste forening for slektsforskere som anvender data i arbeidet. Selv DIS-Danmark ligger et lite hestehode foran oss, selv om det bare er et lite år som skiller.

Ved slike tideverv er det vanlig å stoppe opp og se seg litt tilbake. Jeg synes det er like viktig å se framover. Men det er av fortiden vi lærer noe om hvordan vi kan møte framtida. La oss se litt på hva som har skjedd de siste 25 årene.

Da DIS-Norge ble etablert, var vi en forening preget av dyktige dataeksperter – dette var i 1990, da kunnskap om datamaskiner, databaser,

programmering og søk ikke var noe folk flest behersket. Gründerne i DIS-Norge etablerte BBS'er, bulletin boards du kunne bruke for å komme i kontakt med andre slektsforskere, og de viste oss hvordan vi kunne bruke dataprogrammer for å holde styr på slektsnotatene vi hadde liggende i skoesker. På tillitsvalgskonferansen i april fikk vi se et videoklipp fra NRK fra tidlig 90-tall, med Wilhelm Færden og Gunnar Aabøe. Den den gang unge Aabøe er like ungdommelig i dag, og jeg satser på at vi kan invitere ham til 50-årsjubileet også. Han er en av flere grunnleggere av DIS-Norge, og kunne fortelle om selve forløpet til stiftelsesmøtet. Wilhelm var vår første styreleder, og var aktiv i mange år. Disse, og mange andre, har satt sitt preg på organisasjonen vår, slik vi kjenner den i dag.

Et viktig trekk ved DIS-Norge, er en sterk delingskultur. Dette er kjernen i det sterke fellesskapet som også preger oss. Vi finner det på medlemsmøtene, på kursene, på nettet, på chat og Slektsforum, på DIS-treff og Gravminner. Vi deler med hverandre, og vi gjør hverandre gode. Det sterkeste limet som holder DIS-Norge sammen, er nettopp fellesskapet og den utrolige hjelpsomheten vi møter hverandre med. Dugnadsånden er vanskelig å måle i tall. Hadde vi telt opp de timene medlemmer og tillitsvalgte har lagt ned gjennom 25 år, hadde vi sannsynligvis kunnet kapre et lite hjørne av brutto nasjonalprodukt. For dette er kulturminnevern av ypperste klasse.

SLEKT

Hvor var vi i Norge for 25 år siden, når det gjelder slektsforskning? Vi var i ferd med å komme ut av skyggen av nasjonalsosialismens fokus på rasehygiene og hyllest til vikingtiden som Norges storhetstid. Det var begynt å bli litt stuert igjen å snakke om hvor man kom fra, og fra hvilken slekt. De sosiale klasseskillene var i ferd med å slippe taket, og slektsforskning dreide seg ikke om bare adelsslekter og våpenskjold. Historieskrivningen hadde fått nye kilder å øse av – de demografiske, basert på store datamengder etter den tids målestokk. Ikke minst digitaliseringen av folketellingen fra 1801 la grunnlaget for en ny måte å skrive historien på. Og opp fra de store datamengdene sto enkeltindividene fram. Når historikerne begynte å anvende folketellingsmateriale og etter hvert andre kilder for å skrive også husmennenes historie, fikk slektsforskerne tilgang til kunnskap om oldefars og oldemors husholdning, selv om de ikke var eiendomsbesittere eller tilhørte embetsstanden. Omleggingen av Televerket satte fart i dataregistrering av flere folketellinger. Noen av oss husker Teleslekt, som ble startet opp i 1993, for å sysselsette de som ble overtallige da Televerket automatiserte sentralene sine. Dette ble etter hvert en del av grunnlaget for Digitalarkivet.

Hvordan opplever vi slektsforskning i dag? Verden har krympet, vi reiser mer, vi flytter stadig på oss, det snakkes om en globalisering. Ikke minst har massemediene brakt verden inn i stua til oss, og vi utsettes for mange

flere inntrykk enn generasjonene før oss. Har vi blitt mer rotløse? Det er ikke bare i Norge bølgen med «Hvem tror du at du er» brer seg, i andre land sitter også folk klistret til TV for å la seg fascinere av hel- og halvkjendisers forfedres historie. Vi har tydeligvis et større behov enn før for å vite hvem vi er, og hvor vi kommer fra. Kanskje kan det forklares med at dagens samfunn har så til de grader forlatt det gamle bondesamfunnet og industrisamfunnet? Storfamilien på gården er borte, og folk flytter inn til byer og tettsteder, og vi kan kjenne tilhørighet til både fødested, studiested, og mange andre steder vi har bodd gjennom livet.

I tillegg har det dukket opp dette underlige med genetik. Mens vi tidligere måtte stole på en blanding av skriftlig dokumentasjon og familieoverleveringer, kan en DNA-analyse nå fortelle oss hvilken kant av verden urmoren vår kom fra, eller om vi faktisk er i slekt med de som bor i samme område som oss selv.

Hva slags betydning kommer slektsforskning så til å ha om 25 år? Ser vi på de utviklingstrekkene som preger samfunnet i dag, er det nærliggende å tenke seg en verden enda mer globalisert enn i dag. Inn- og utvandring mellom verdensdeler bringer oss nærmere sammen, men kan også føre til sterkere grad av nasjonalisme. Kanskje vil vi se like underlige resultater om 25 år som vi ser mellom Nord- og Sør-Korea i dag? To land der innbyggerne har samme opphav – de har felles slekstrær, kalt Jokbo (Chok-bo), men får ikke en gang besøke hverandre over grensen. Selv uten totalitære regimer kan vi kanskje oppleve at etnisitet får større betydning. Etniske grupper lever

Illustrasjonsfoto fra colorbox.com

ofte på tvers av landegrenser, slik vi ser med den samiske befolkningen på nordkalotten.

Kanskje vil vi også se nye slektskapskonstellasjoner vokse fram, som virker fremmed for oss i dag? Det å komme fra samme sted, ha det samme oppvekstmiljøet vil kanskje være viktigere enn felles gener? Og vi vil kanskje hoppe fra miljø til miljø, slik det passer oss best der og da. Det er et langt stykke dit, fra det tradisjonelle bildet av å tilhøre en slekt, med blodsband du aldri kan unnslipe.

... OG DATA

Dette verktøyet startet med å være en blanding av maskinvare og programvare. En pc, en diskett og etter hvert en harddisk. Et databaseprogram, slik at du kunne skrive inn dataene (og husk backup!). Dette var en revolusjon den gangen, men den var forbeholdt de få. Maskinvare var dyrt, og ikke alle så helt nytten av det. I TV-programmet fra tidlig 90-tall viste Wilhelm Færden og Gunnar Aabø fram dette vidunderlige hjelpemiddelet, og kommentatoren konkluderte med at nå var det kanskje en grunn for å skaffe seg en pc. Men hva manglet

i 1990? World wide web. Det var først i 1993 det vi i dag tenker på som internett ble fritt tilgjengelig. Er det noen som husker den første grafiske webleseren Mosaic? Den kom også i 1993. Før den tid dreide det seg mest om epost, chat eller bulletin boards og filoverføring. Med modem som brukte tellerskritt var det om å gjøre å laste ned raskt og heller lese offline, ellers ble det ført dyrt.

Den gang var det ikke brukervennligheten som var mest påfallende. Det krevde kunnskap å sette opp en pc, installere programvare, ofte måtte det litt koding til, og bare det å forstå hvordan en pc fungerte var ofte en forutsetning for å mestre det hele. En verden preget av akronymer skremte unna de fleste.

I dag har vi vent oss til touchskjermer og til å ha trådløs nett-tilgang omtrent overalt. Og vi opplever det som kalles konvergens – en sammen-smeltning av ulike medieplattformer og teknologier. Et godt eksempel på det er den gjenstanden de aller fleste av oss har med oss overalt: mobiltelefonen. Den kan vi bruke som kamera, til lydopptak og videoopptak. Vi kan se TV, høre radio, surfe på nettet og selvsagt kommunisere med venner og kjente via Snapchat, Skype, Facebook – ja, og så kan vi snakke i telefonen. Vi finner fram i byer ved hjelp av dynamiske kart, og når vi kjeder oss spiller vi et spill. Dette er et brukervennlig verktøy vi også bruker når vi samler inn informasjon om forfedre og –mødre, og nålevende slekt. Mange av oss har begynt å lagre dataene våre i skya, slik at det er tilgjengelig for oss uansett hvor vi er, og uavhengig av en enkelt pc. Forutsetningen er at det er nett-tilgang. Det har blitt hverdagen

vår. Og barna våre er født inn i en verden der internett er allemannseie, der det meste er håndholdt og raskt. Når vi forteller ungene om oppringt samband på 64 kB modem, er det like fremmed for dem som Telexmaskinen var for oss da vi var yngre.

Kunne vi spådd dette for 25 år siden? Kanskje. Kan vi spå hvordan teknologien kommer til å utvikle seg de neste 25 år? Vi kan spå, basert på trender og trendanalyser, men om vi spår rett vet vi ikke før i 2040. En tydelig trend er at teknologien etter hvert integreres i gjenstandene rundt oss. Danskene kaller det «data-i-aling», eller ubiquitous computing som det heter på engelsk. Vi er godt på vei allerede, vi har kjøleskap som sier i fra hvis det er tomt for melk og biler som varsler hvis du kommer for nær når du rygger. Intelligente roboter lærer opp til å utføre rutineoppgaver. Vi ser også at datateknologien integreres i selve kroppen – nåja, foreløpig er det Google-briller og Google-klokker vi tar på oss, men nanoteknologien gjør at vi er på vei inn i kroppen med dette også.

Hva kan dette ha å si for oss som slektsforskere? Spillteknologien er over oss, og vil sannsynligvis overta en enda større andel av mediebruken etter hvert. Når vi har funnet slekta vår, vil vi gjerne vite mer om hvordan de levde, og hva som skjedde i gamle dager. Mens vi i dag må lese om dette, kanskje i romans form, slik Edvard Hoem har presentert det i «Slåttekar i himmelen», eller i form av en film, vil vi i framtida heller selv oppleve historien til anene våre. Vi vil inn i virtuelle verdener, eller det som kalles augmented reality, utvidet virkelighet, der teknologi kombinerer data fra den

fysiske verden med virtuelle data, for eksempel ved bruk av grafikk og lyd. Tenk å kunne gå inn i bygården på 1800-tallet eller inn på tunet på slektsgården på 1600-tallet, og oppleve livet der slik det var den gang. Tenk å få lov til å delta på slaget ved Svolder, eller være med når oldefar blir født. Det er bare fantasien som setter grenser når vi prøver å se for oss slektsforskning om 25 år.

Framtida vil også ha enorme datamengder vi kan nyttiggjøre oss, i hvert fall i den grad det blir mulig å lagre og sortere og gjøre gjenfinnbart alt sammen. Alle de elektroniske spor vi legger igjen vil jo være skatter for etterkommerne våre, når de vil finne ut hvem vi var og hvordan vi levde. Men dette er flyktig materiale. Vil vi klare å finne igjen eposten med frieriet? Vil vi klare å danne oss et helhetlig bilde av en person, basert på en gammel, loggført Facebookprofil?

Vi har gått fra internetts spede begynnelse for 25 år siden, uten mobiltelefoner og digitale kameraer, til en trådløs verden med streaming og skylagring. Vi lever i en verden med «big data», og det eneste vi kan være helt sikre på når det gjelder framtida, er at de vil by på muligheter vi ikke klarer å se for oss i dag.

Og så en liten ting til slutt: om 25 år er vi innhentet av eldrebølgen. Hvis det fremdeles er slik at interessen for slektsforskning øker med alderen, må det bety at det blir svært mange flere slektsforskere etter hvert. Så det er bare å sette i gang med å verve medlemmer! For DIS-Norge vil fremdeles være et fellesskap for deling og det å gjøre hverandre gode.

Arkivverkets flittigste brukere

AV ØYVIND ØDEGAARD, AVDELINGS-DIREKTØR I RIKSARKIVET

Slektsforskerne har i mange år vært blant Arkivverkets flittigste brukere, og når vi nå feirer DIS-Norges 25-årsjubileum, er slektsforskning mer populært enn noen gang. Med tv-serier som *Alt for Norge* og *Hvem tror du at du er* har jakten på norske røtter og skjulte familiehistorier til og med nådd helt inn til stuene hos folk. Som følge av dette har interessen for slektsforskning eksplodert. Både Arkivverket og DIS-Norge har fått merke dette godt. Hva er grunnen til den store interessen for slektsforskning?

En viktig årsak, for ikke å si et viktig veiskille, var nok da man for alvor tok i bruk edb i slektsforskningen. Her har DIS-Norge hele tiden vært en viktig pådriver. Så kom internett og Digitalarkivet på 1990-tallet, og kildene er blitt tilgjengelige på en helt annen måte enn tidligere. Før kom folk til arkivet for å finne opplysninger om forfedrene. Nå er målet å få arkivene ut til folket, og stadig flere kilder blir digitalisert. Nå kan du til og med finne bestemor på app. Med internett har vi også fått nye møteplasser for slektsforskerne, som DIS-Norges slektsforum og Digitalarkivets brukerforum. Her møtes profesjonelle og amatører og deler sin kompetanse og entusiasme for slektsforskning.

En annen viktig nøkkel til suksessen er resultat av samarbeidsavtalen mellom DIS-Norge og Arkivverket om dataregistrering og formidling av norsk kirkebokmateriale. Arbeidet med transkriberingen av kirkebøker gjøres dels i Arkivverket, men mesteparten av arbeidet foregår hos privatpersoner,

foreninger og ikke minst av DIS-Norges mange medlemmer. Resultatet er at kildene ikke bare er tilgjengelige som bilder på nett, men i større og større grad også søkbare i databaser.

Slektsforskerdagen er også en manifestasjon på samarbeidet mellom Arkivverket og DIS Norge. Denne dagen er viktig, ikke bare faglig, men også sosialt. Her kan folk høre på foredrag, og sitte over en kopp kaffe og diskutere og dele erfaringer med likesinnede. Ulike foreninger presenterer også sin virksomhet på stand. Dette er en møteplass vi bør ta vare på, i alle fall så lenge den har interesse hos publikum.

I forbindelse med grunnlovsjubileet hadde Arkivverket og DIS Norge et fruktbart samarbeid med å bygge opp nettbasen Eidsvollsmennenes etterkommere. I skrivende stund inneholder basen ca. 70.000 navn, og

det er et resultat vi ikke kunne våget å drømme om da arbeidet startet for et par år siden.

Etter 25 år med rivende utvikling, er det grunn til å tro at de neste 25 årene blir minst like spennende. Med et samfunn i endring og ikke minst, med familiestrukturer i endring, vil vi kunne stå overfor nye utfordringer i jakten på forfedrene våre. Vi har fått nye redskaper i jakten på identitet og røtter, som DNA i slektsforskningen. Men Arkivverkets rolle er først og fremst å få kildene ut til folket, og å spre kunnskap om disse kildene og bruken av dem. I dette formidlingsarbeidet vil vi fortsatt være avhengig av privatpersoner, foreninger og ikke minst av DIS-Norge.

Til lykke med 25-årsjubileet!

DIS-jubileum

AV STUDIEFORBUNDET

Viktig opplæring

Historie er med på å forme oss.

Kunnskap om fortiden kan hjelpe oss, guide oss og hindre oss fra å gjenta feil. Innsikt i familiens fortid kan gi en person et annet syn på livet og en indre motivasjon. Gjennom tv-serien «Hvem tror du at du er?» har kjente personer fått oppleve nettopp dette. Studieforbundet kultur og tradisjon håper serier som dette vil være med å inspirere folk til å gå på kurs hos DIS-Norge og lære mer om sitt opphav.

Studieforbundet mottar tilskudd fra Kunnskapsdepartementet til kurs innen kultur og tradisjonsfeltet. Dette er tilskudd som skal gjøre det billigere for den enkelte deltaker å gå på kurs. De fleste kursene holdes av lokallag og medlemsorganisasjonene. DIS-Norge har i en årrekke vært en stabil kursarrangør som tar ansvar for å spre kunnskap om både kultur og tradisjon.

- Siden 1999 har DIS-Norge vært en medlemsorganisasjon i Studieforbundet kultur og tradisjon. Vi ser

at kursene som holdes i DIS har et annet faglig innhold enn kurs i andre organisasjoner. Kursene gir deltakerne en mulighet til å bli mer kjent med seg selv og sin historie, men også norsk historie, forklarer daglig leder i Studieforbundet kultur og tradisjon Kjærsti Gangsø.

Tall fra Studieforbundet viser at det har vært en sterk økning i antall kurs holdt av DIS-lag i 2014, en utvikling som gleder Gangsø.

- Det er flott og se at det arrangeres flere og flere kurs av DIS-Norge rundt om i hele landet. Samtidig tror vi det fortsatt er kurs som arrangeres som ikke søker støtte og vi oppfordrer enda flere lag om å søke, forklarer Gangsø.

Studieforbundet fordelte i 2014 om lag 11 millioner kroner til opplæring i frivillige organisasjoner rundt om i hele landet. I 2014 hadde DIS-Norge 50 kurs i 11 fylker. Kursene hadde til sammen 566 deltakere. Så langt i 2015 er det meldt inn 37 kurs, så dersom

utviklingen fortsetter utover året vil 2015 bli nok et år med økning i antall kurs holdt av DIS-Norge.

- Dette er flotte tall å lese. Det betyr at interessen for slektsforskning er stigende og at flere ønsker å gå på kurs for å lære mer. Opplæringen som gis på denne type kurs er vanskelig å tilegne seg på andre måter. Derfor er dette en veldig viktig opplæringsarena som vi er glad for å kunne støtte, sier Gangsø.

Økning i antall kurs er gode nyheter. Når kunnskap formidles får den et nytt liv. Den vokser videre og kan tas videre av nye personer. Gjennom kurs og opplæring håper Studieforbundet å bidra til at DIS-Norge kan være med på å spre kunnskapen om slektsforskning rundt om i hele Norge.

Vi i Studieforbundet ønsker DIS-Norge til lykke med 25-årsjubileumet og håper vi sammen kan drive opplæring også de neste 25 årene.

Gratulerer!

Illustrasjonsfoto fra colorbox.com

Typisk slektsforskere!

AV NASJONALBIBLIOTEKET

I skranken på Nasjonalbiblioteket får vi spørsmål om alle tenkelige ting. På en vanlig dag møter vi alt fra profesjonelle forskere med omfattende prosjekter, til lettere forvirrede personer som ikke egentlig vet hva de ser etter. Midt oppi alt dette, er det én gruppe som skiller seg ut: Slektsforskerne.

Fra vikingkonger til kirkebøker

Jeg husker en dag for et par år siden. En låner kom inn og etterlyste en bok om slekta si, han hadde nemlig hørt at han stammet fra en vikingkonge. Så den boka ville han gjerne lese. Dermed ble det min jobb å forklare ham at det er ikke helt slik det fungerer: Det finnes ikke én bok om hver enkelt slekt. Og det finnes heller ingen dokumenterte slektslinjer som strekker seg fra nålevende personer og helt tilbake til vikingkongene.

Låneren ble både overrasket og skuffet, for dette hadde da familien hans sagt i alle år. Var det bare bløff? Han så ut som han var blitt tappet for blått blod, og jeg hadde slettes ikke lyst å skuffe stakkaren. Men faktum er at han nok hadde et ganske vanlig stamtre fullt av bønder og fiskere.

Heldigvis hadde han et etternavn som var et litt spesielt gårdsnavn. Etter noen søk fant jeg gården, og i bygdeboka fant vi rekke på rad med forfedre og formødre. Flere av fornavnene som hadde gått i arv, kjente han igjen fra sine egne familiemedlemmer. Dette var jo hans egne folk! Han strålte opp, og lånte med seg bygdeboka hjem.

En uke senere kom han tilbake. Nå

hadde han trålet gjennom bygdeboka, og funnet ut at flere av personene kom fra nabokommunene. Han gikk hjem med seks-sju nye bygdebøker under armene, og kunnskapstørst i blikket. Enda en uke gikk, før han hadde tømt også disse bygdebøkene for informasjon. Han hadde satt alt i system, og lagt merke til at opplysningene ikke alltid stemte overens. «Det virker som noen av forfatterne har tolket kirkebøkene feil,» fortalte han, og la til at det skjønte han godt, så rotete som noen av de gamle prestene skrev. Men når man først kom inn i det, var det ikke så ille.

For to uker siden hadde denne mannen aldri tenkt over at en historie kan være bare en historie. Nå var han på dypdykk i primærkildene.

Slektsforskere blir ikke bløffet i Syden

Hvorfor er slektsforskning viktig? Det er selvsagt sammensatt: én ting er følelsen av å kjenne sine røtter, å finne sin plass i historien. Det å vite hvem man er, gir en egen stolthet. Og det å lære mer om eldre tiders kultur og samfunn, gir en helt spesiell ydmykhet.

Men det viktigste man lærer av slektsforskning, er noe man kanskje ikke alltid tenker over. Likevel er det en egenskap man bruker hver eneste dag. Nemlig å motta, vurdere og behandle informasjon.

Gjennom både publikum vi møter i hverdagen, og gjennom flere samarbeidsprosjekter med DIS-Norges lokallag den siste tiden, har jeg flere ganger lagt merke til det samme:

Slektsforskere stiller konkrete og saklige spørsmål, og er vant til ikke bare å lagre, men også håndtere kunnskapen sin. De setter utsagn opp mot hverandre, og utøver sunn kildekritikk.

For oss som arbeider med informasjon, er dette både en utfordring og en inspirasjon. Vi har for lengst sett at du kan ikke servere slektsforskere hva som helst ... og slike lånere er det en fryd å arbeide med!

Hvorfor slægtsforskning?

AV DIS-DANMARK

Slægtsforskning er populært og dyrkes af stadig flere. Man kan endda tale om en regulær folkedille. Hvorfor? Et nærliggende svar kunne være, at det er blevet så nemt at gå til. For få år siden måtte man drage til arkiver, måske skulle man foretage lange rejser for at nå dertil, for at finde selv ganske elementære oplysninger, men i dag kan alle med en computer og netadgang sætte sig ned og begynde jagten på anerne hjemme i stuen. Det hele er kun et museklik fra dig. Måske hører du, at din nabo eller en kollega er bidt af en gal slægtsforsker, og hvorfor ikke selv prøve, om det skulle være noget for dig?

Men der skal mere til for at forklare populariteten og det faktum, at det for rigtigt mange ikke lader det blive ved forsøget. Man bliver hængende og forsker stadigt ivrigere. Et andet bud kunne være, at i en rodløs tid søger man sine rødder. Det er sikkert en del af sandheden. Men det hører også med i billedet, at slægtsforskning kan bedrives på lige netop det niveau, der passer hver enkelt. Er du en nørdet type, kan du gå i dybden og søge tilbage i tiden, finde mange forskellige, måske vanskeligt tilgængelige kilder og stykke billeder sammen, der kan vise os, hvem vore aner var, og hvordan levevilkårene var for dem i 16-1700-årene. Du er i gang med et stort kludetæppe, som gradvist udbygges med stadig flere detaljer, og det fantastiske er, at du aldrig bliver færdig. Du kan altid forsøge at nå en generation længere tilbage, eller du kan finde flere oplysninger om de personer, du

har indføjet i din slægtsdatabase. Måske ender du med at slide dig igennem gamle tingbøger, på jagt efter notiser om dine fjerne forfædres optræden i en arvesag. Du er på en livslang skattejagt, og jo mere besværlig vejen til de enkelte brikker har været, jo større er glæden ved fundene.

Er du mere til den sociale side og lidt forskrækket i forhold til udfordringerne ved at skulle navigere i uforståelige arkivstrukturer, sætte dig ind i tidligere tiders embedsforhold og ikke mindst lære at tyde gotiske håndskrifter, kan du gå på jagt efter grand-grand-grandfætre og -kusiner. Opstøve så mange efterkommere efter f.eks. dine tipoldeforældre som muligt og måske følge deres spor til fremmede kontinenter. Det kan give spændende kontakter til et væld af "nye" slægtinge over hele kloden, som du kan kommunikere med via nettet eller rejse ud og besøge.

Du behøver naturligvis ikke nøjes med at følge et af disse spor, du kan også vælge at gribe alt, hvad du kan få fat i, både tilbage i tiden og i nutiden. Med den forholdsvis nemme adgang til informationer, via afskrevne kilder, andre forskeres arbejder, kontakter via forskellige hjemmesider og slægtsforskerfora, kan du samle tusinder af slægtinge i din database og skabe dig et kæmpestort kludetæppe fyldt med historier om, hvad dine forfædre bedrev, og beretninger om, hvordan deres liv formede sig. At du her må være omhyggelig, når du lader oplysninger indgå i databasen, og absolut ikke sluge alt rått, men tværtimod være kri-

tisk og så vidt muligt holde alt op mod de oprindelige kilder, skal nævnes, da det desværre ikke altid er en selvfølge.

Har du et kreativt gen, drømmer du måske om at skrive din families krønike. Du får her brug for at folde dig ud som fortæller, så de gode historier serveres på en måde, så andre bliver fanget ind. Du samler billeder og dokumenter og finder ud af at arrangere det hele på en appetitvækkende og meningsfyldt måde, der giver læserne lyst at gå i gang med bogen – og læse videre i den.

Hvad får vi så ud af forskningen, ud over den helt oplagte glæde ved at være detektiver på skattejagt? Vi bliver klogere på vores fortid og får derigennem er større forståelse for nutiden. Ingenting er opstået af sig selv, det bygger jo alt sammen på begivenheder og forhold, som skete og/eller eksisterede i den nære og fjerne fortid. Det samme gælder, når vi undersøge vore egne rødder: vi ender med en større forståelse af os selv. Vi finder ud af, at vores lille, personlige historie er en del af den store "rigtige" historie. Sandsynligheden taler for at er det gået fremad for slægten, i hvert fald rent materielt, og vi får kastet spotlys på, hvordan vi står på vores forfædres skuldre og nyder godt af de ting, de har kæmpet for og opnået. Måske forliger vi os med os selv på en ny måde med vores nyvundne erkendelse af, hvad vi kommer af? Slægtsforskning er således en rig og meningsfyldt hobby, der både tilbyder et væld af spændende oplevelser og gør os visere på os selv og vores samtid. Hvad mere kan man ønske sig?

DIS-Norge arrangerer tur til Släktforskar dagarna 2015 i Nyköping 28.-30. august 2015. Ett gods – en värld.

DIS-Norge arrangerer også i år tur til Släktforskar dagarna i Sverige. I år skjer dette i Nyköping. Årets tema er Ett gods – en värld. Temaet speiler det sørmlandske herregårdslandskapet og den tiden da godsene var store arbeidsplasser, nesten egne verdener i den store verden.

Släktforskar dagarna tiltrekker seg over 5 000 besøkende fra hele Norden og USA. I løpet av dagene kan du besøke messen med nærmere 90 utstillere og få med deg flere spennende foredrag. Har du svenske aner i slekten din kan en helgetur til Nyköping være vel verdt turen.

Påmelding: DIS-Norge setter opp egen buss fra Oslo fredag morgen 28. august med retur søndag kveld 30. august.

Pris per deltager er 4.350 kroner. Begrenset antall plasser. Siste frist for påmelding er 15. juni. For mer informasjon og påmelding se www.disnorge.no.

Kjersti Wold *Skriv ditt liv*

**ALLE HAR EN LIVSHISTORIE Å FORTELLE.
NÅ KAN DU FORTELLE DIN!**

For første gang på norsk kommer en bok som viser hvordan du på en enkel og engasjerende måte kan skrive om hendelser fra livet ditt eller fra slektens historie.

Oppskriften og skriveøvelsene som hjelper deg, finner du i denne boka!

CAPPELEN DAMM

Härifrån utvandrade Joans familj

Släktforskning för alla

AV OLOF CRONBERG

I mitt arbete som distriktsläkare i Växjö hade vi för några år sedan ett studiebesök från vårdcentralen i Rinkeby i Stockholm. Rinkeby är en av de allra invandrantätaste stadsdelarna i Sverige, och många i personalen på vårdcentralen var också invandrare. En del av dem hade aldrig sett Sverige utanför Stockholm, så bara bussresan hit var spännande. Jag hade ordnat ett studiebesök på Emigrantinstitutet, och sagt till guiden att han skulle berätta om hur svenskarna i USA uppträdde som invandrare. För hundra år sedan var Chicago Sveriges andra största stad, och svenskarna var kända för att de gärna flyttade ihop i svenska stadsdelar, de äldre lärde sig aldrig "speaka" engelska, de arbetade flitigt, men var samtidigt kriminella. Ofta tog det en eller två generationer innan man gifte sig med personer från andra

länder. Personalen från Rinkeby vårdcentral kunde inte låta bli att skratta åt svenskarna i USA.

När vi släktforskar inte bara här i Småland utan i hela Norden, finner vi snabbt släktingar som utvandrade till Amerika. Det har nu gått så lång tid, att vi inte längre vet vad som blev av släktingarna där. Med alla moderna hjälpmedel har det dock blivit allt lättare att finna den försvunna slakten, vilket för det mesta blir till glädje både i Amerika och här i Norden. De nyfunna amerikanska släktingarna blir stolta över att kunna visa att de har rötter från Norden och vi får möjlighet att hälsa på "over there".

När vi släktforskar finner vi att folk flyttade om de var tvungna. Svedjefinnarna flyttade till de obrukade skogarna i Värmland och Dalarna. Hantverkargesäller vandrade runt i

landet och ibland även i Norden. Soldater tågade runt i Europa och en del blev tagna till fånga eller blev lämnade kvar på grund av skador. Studenter besökte universitet i hemlandet och ute i Europa för att sedan oftast sluta som präst i någon liten församling på landet. Idag har vi en stor invandring, och om en eller två generationer kommer deras ättlingar vilja söka sina rötter för att förstå varför deras förfäder gjorde de val de gjorde.

När vi släktforskar idag har vi stor nytta av utvecklingen av internet. För 25 år sedan användes i Sverige mikrofilmer. Jag minns också att jag lyckades låna mikrofilmer från Norge! Vi fick vänta i månaderna på kyrkoböcker, som vi idag kan läsa direkt i våra datorer. Tillsammans med en finsk släktforskare kan jag forska på slakten Buckau. Handelsmannen Jakob Buc-

Författaren med två nyfunna släktingar. Visst är vi lika!

kau (1687-1755) i Stockholm hade en bror Gottlieb Buckau (1700-1782) som var postmästare på Ösel, nuvarande Estland, som uppgav att han var släkt med Buckau i Riga, Lettland, som i sin tur härstammade från Buckau i Stralsund, Tyskland. Med hjälp av internet kan vi hitta allt mer uppgifter om våra förfäder, men också få kontakt med allt fler av våra släktingar som lever idag, inte minst via sociala media som Facebook. Visst skapades internet för släktforskarna!

När vi släktforskar imorgon kommer DNA få en allt större betydelse. Jag har en känsla av att norrmän och finnar har varit mer aktiva här än svenska släktforskare. Redan idag kan man pussla ihop släktled både i närtid och förfluten tid. Här i Sverige har Bure-ättens äldsta led kunnat verifieras med DNA. Vi är bara i början av

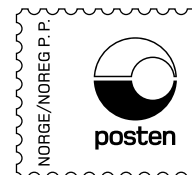
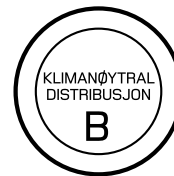
denna utveckling. Med fler DNA-test gjorda som kopplas till släktträd och med bättre algoritmer, kommer matchningarna bli allt säkrare. Redan idag kan jag dock konstatera att jag har ärvt små sekvenser av DNA från många av mina förfäder, och att jag har DNA-släktingar i många länder i Europa, Nord- och Sydamerika samt Australien.

När vi släktforskar tillsammans lär vi oss mycket om den historia som varit. Genom att lägga ett pussel som är mer avancerat och mer spännande än den bästa svenska deckare eller norska krim, kan vi lösa historiska gåtor. Vi får också en förståelse varför världen idag ser ut som den gör. Vi får även idéer om hur vi kan bygga en framtid inte bara i ett nordiskt perspektiv utan också i ett globalt perspektiv.

Olof Cronberg tidigare ordförande

i Dis Sverige som är 1/16-dels norrmän, och som också härstammar

- från en soldat Gabriel Pomp (f ca 1700) i Köpenhamn, Danmark.
- från en borgarhustru Elin Såger (ca 1660-1731) i Åbo, Finland från vars spis elden spred sig, så att halva Åbo brann upp år 1710.
- från en snickare Ole Olsen Royen (Røine) (1784-1839) i Vestre Moland, Norge, som lär ha kommit från Valdres-området.
- från en tysk handelsman Luder Ottersen († 1613) i Lübeck, Tyskland, som hade år 1578 hade fått två hamnar Eyraarbakk og Thorlakhöfn på Island som förlänningar, och vars son Kort Lydsson har ättlingar där än i våra dagar.

Returadresse:
DIS-Norge
Øvre Slottsgate 2B
NO-0157 Oslo

Medlemsfordeler i DIS-Norge

- Medlemsbladet «Slekt og Data» med mye slektsfaglig stoff tilsendes fire ganger i året
- Full tilgang til våre hjemmesider med mye informasjon og faglig stoff
- Mulighet til å bidra til DIS-treff der du kan treffe andre slektsforskere som kanskje vet noe om din slekt. Som bidragsyter til DIS-treff, får du brukernavn og passord slik at du kan lete i svensk, dansk og finsk database
- Tilbud om å delta på medlemsmøter, kurs og andre arrangementer fra det laget du geografisk tilhører og fra sentralt hold
- ”Fadderordning”. Du kan få tips og hjelp fra en etablert slektsforsker de første 12 måneder av ditt medlemskap
- Rabatt på briller og synstest fra Interoptik og Brilleland
- Fulle medlemsrettigheter hos DIS-Danmark på nettet
- DIS-Norges medlemmer får medlemsrabatt på samtlige salgsartikler hos Norsk Slektshistorisk Forening
- Rabatt på diverse varer som slektstavler og bøker (se disbutikken www.disnorge.no/cms/disbutikk.html)
- Rabatt på bokinnbinding og trykking
- Rabatt på Ancestry.se, Genline, Arkiv Digital for dem med slekt i Sverige
- Rabatt på kjøp av anetavler fra HomeDeco

brilleland

